Засагай дээдэ зургаанда— радаймнай эрхим түлөөлэгшэд

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 33 (10094) | 1963 оной февралиин 8, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ТИЧЕСКЭ ...ЭЛМЭРИИН ...АМТА

...болохоёо байгаа ...адай АССР-эй Вер... болон нютагай Со... тада бэлэдхэлэй бо... итическэ, культурно... мэриин дэлисэ үдэр ...айна. Хаа хаанагүй ...стогуудтаа гаража ...нда советскэ демо... гуулиин системэ ту... тельствынгаа сэсэн ...рээр Эхэ оронойнгоо ...ьтурын хүгжэн ба... ...а бүри түргэнөөр тон шухала хэмжээ бэелүүлэгдэжэ бай... лдөөнүүдые үнгэргэ... ...хэлнүүдые уншана.

...город болон тосхо... ..., совхозуудай түб ..., бригада, фермэнүү... ...уд олоор нээгдэнхэй, ...һаар. Тэдэнэй олон... ...ударнуудһаа һай... һунгагшадай дунда ...таа бүхы политиче... ...ын болон культур... хүдэлмэриин ёһотой ...онхой. Жэшээ бол... Санага нютаг дээрэ... ...агшань нүхэр Хин... ...эе. Агитпункт гоё ...глэгдэнхэй, тэндэнь ...газетэ, журнал, бро... ...удал-харюугай стол ...ь агитпункт соо суг... ...адтай һонирхолтой ...ргэгдэнэ, лекци, ...дана. Эндэхи гуша ...уул ажалшадай гэр ..., ойлгуулалмжын хү... ..., холын фермэ, ота... ...ошожо, концерт

...дэг агитпунктнууд ...ай олон. Илангаяа ...тскэ районой, За... ...ерск городуудай ...цинууд һүүлэй үе... ...тпунктнуудые нээ... һайнаар хүдэлгэжэ ... тосхоной агит... ...онол арганудые ...дай дунда һонир... ...и ябуулна. Тэндэхи ...усхэл оролдолгоор ...лһаа недели бүхэн... ...нгалтада зорюулаг... ...о-дамжуулга үнгэр... ...эн гэртэ болон кон... ...ада агитпунктнууд ...

...һунгалта болотор ...агай үлэбэшье, за... ...р байгуулагдаһан ...ууртэй һайнаар хү... ...гшадай дунда ниитэ... ...йгууламжын хүдэл... ...алтагүйгөөр ябуулна ...Кашэалхэдэ, Загарайн ...нэрэмжэтэ колхозой ...айгуулагдаһан агит... ...до хон жэн, нюдэн... ...уиг, плакат гэхэ мэ... ...и агитаторнуудынь ...участогуудтаа мүнөө... гараагүй. Тиихэдэ ...ьинск тосхонуудаар оройдоошье үгы. ...йна организаци, тэ... ... нүхэр Ринчинов ... һанажа, бодожо ...огдоногүй.

... дунда ябуулагдаха ...йгууламжын болон культурно - гэгээрэлэй хүдэлмэридэ тус партийна организаци шэнги хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандадаг партийна организацинууд үшөөл дайралдаһаар. Онохойн модоной комбинадай дэргэдэхи гурбан агитпунктнуудай нэгэниинь мүнөөшье болотор эзэгүй байһаар. Тиихэдэ Загарай тосхоной агитпункт соо стул, столшье байхагүй, брошюра, ном, журналнуудшье үсөө. Иимэрхүү байдал Яруунын «Победа» колхоздо үзэгдэнэ. Эндэ мүнөөшье хүрэтэр нэгэшье агитпункт хүдэлнэгүй, һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри тон һулаар ябуулагдана.

Мүнөө һунгуулиин кампаниин шэнэ шата—коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй дэбжүүлһэн арадай кандидадуудай түлөө агитаци захалба. Энэмнай тон ехэ политическэ удха шанартай хэрэг гээшэ. Эгээл энэ үедэ партийна организацинууд, үйлэдбэриин управлениин парткомууд һунгагшадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха болоно. Энэ хэрэгтэ агитпунктнууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Эдэнэр һунгагшадай дунда ябуулагдажа байгаа бүхы политическэ хүдэлмэриин гуламта байха ёһотой.

Тиихын тула партийна организацинууд агитпунктнуудые нэмэжэ олоор нээхэ, нээгдээд байһыень гоё һайханаар шэмэглэжэ, хүдэлмэриинь эрид һайжаруулха болоно. Агитпунктнууд соо хэрэгтэй ном, брошюра, газетэ, журналнууд, депутадуудта кандидадууд тухай гүйсэд материалнууд, манай Эхэ ороной, республикын, город, тосхон бүхэнэй Совет засагай үедэ, һүүлшын һунгалтаһаа хойшо туйлагдаһан амжалтанууд, болоһон хубилалтанууд, саашанхи зорилгонууд тухай диаграмма, схемэ, плакат, зурагууд, брошюра, номууд гэхэ мэтэд байха зэргэтэй. Тиихэдэ эндэ лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдһээ гадна, һонирхолтой тематическа үдэшэнүүдые, депутадуудта кандидадуудтай уулзалга үнгэргэжэ, кино, концертнүүдые харуулжа байха хэрэгтэй. Нёдондо жэл Хори, Хэжэнгэ, Яруунa, Сэлэнгэ, Бэшүүр болон бэшэшье нютагуудаар ажалшадай һуудаг гэрнүүдтэ агитпунктнууд нээгдэжэ, тэдэнэй дунда ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдадаг байгаа. Мүнөө тэдэнэй олонхинь хүдэлхэеэ болишонхой. Тэдэниие шэнээр бии болгохо тон шухала.

Агитпунктнуудаар ябуулагдажа байгаа бүхы хүдэлмэри юрэнхы дээрэ бэшэ, харин промышленность, хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар предприяти, колхоз, совхоз, цех, бригада, фермэ, ажалша бүхэнэй урда байһан зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэхэ зэргэтэй. Колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, үйлэдбэриин управлениин парткомууд 1963 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөө дэлгэрүүлэе гэһэн Краснодарска хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин хүдөө ажахын ажалшадай үүсхэлые дэмжэжэ, колхозник уу болон совхозуудай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай.

Һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулжа, тэдэнэй хүсэ шадалые ажалай шэнэ амжалтануудта элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомуудай гол зорилго мүн.

Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой тосхондо хүдөөгэй библиотекэ соёлой ажал хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Болохоёо байгаа һунгалтын үдэрые угтуулан, энэ библиотекэ олоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Эндэ 5,5 мянган ном бии. Мүн 4 нүүдэл библиотекэ гүүртэ, отара дээгүүр ябажа байдаг. Зураг дээрэ: библиотекые даагша Нина Николаевна Пашнина, уншагша Ф. И. Томиловтой һунгалтын бэлэдхэл тухай хөөрэлдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Түнхэн

Түнхэнэй совхоз, колхозуудаар ажалшадай хамтын суглаанууд боложо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд дэбжүүлэгдэбэ. «Сибиряк» колхозой гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ Түнхэнэй һунгуулиин 89-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо ахалагша агроном **Александр Никитович Стрелковые** нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

Тэрэшэлэн Хэрэнэй һунгуулиин 86-дахи округһоо Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин начальник **Василий Давыдович Серебренников,** Тоорын һунгуулиин 87-дохи округһоо Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр **Соном Гомбоевич Дугаров,** Толтойн һунгуулиин 88-дахи округһоо Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь **Юрий Александрович Византийский,** Ахын һунгуулиин 90-дэхи округһоо «Улаан Аха» колхозой түрүү хонишон **Елена Аюшеевна Хаптагаева** гэгшэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэбэ.

С. Цыдеев.

Баргажан

Дээрэнэй совхозой хүдэлмэришэд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар хонишон басаган **Чимит Санхаевна Будаевае** дэбжүүлээ. Чимит Санхаевнагай хүтэлбэрилдэг бригада коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Республикынгаа дээдын засагай түрэдэ Уланай сомоной XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд нютагайнгаа залуу басаган — ветфельдшер **Бальжима Аюшеевна Бадмаевае,** Баргажанай совхозойхид суглаан дээрээ совхозойнгоо директор **Николай Иванович Малыгиниие,** Байгалай зүүн урда эрьедэ һууриждаһан леспромхозой модошод эрхим тракторист **Федор Дмитриевич Молоковые** дэбжүүлһэн байна.

Баргажанай дунда һургуулиин багшанар Баргажанай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальник **Семен Онгоевич Елановые,** Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэд Баргажанай үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь **Вандан Бадмаевич Базаровые,** Баргажанай адагай загаһанай комбинадай загаһашад—партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Бато Семенович Семеновые** мүн лэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэ.

Хори

Хангай үндэр хада ууланудаар хүреэлэгдэһэн үргэн уужам үлзы һайхан тала газарнуудаар, Үдэ, Худан голнуудай сэлгеэ баян хойморто хэр угһаа хойшо түбхинэһэн, ажалша малша байһанаараа арадайнгаа дунда суурхаһан уладууднай засаг түрынгөө дээдэ зургаанда һунгаха һунгалтануудай дүтэлхэ тудам улам ехэ абьяас оролдосотойгоор ажаллажа байнхай. Тиин мүнөө үедэ улам дэлисэ ехэтэйгээр үргэдэжэ байгаа социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоно. 1963 оной түрүүшын гурба һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэн амжаха гээшэ тэдэнэй эгээл дайшалхы зорилгонь болонхой.

Мүн РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгые ажаглан харахада, түрэл коммунис партидаа тэдэнэй түрбэлгүй ехэ дуратай байһаниинь түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ тобойсо харагдана.

Яруунын Гүндэ тосхондохи суглаан ямар ехэ эдэбхи хэшээлэй оршон байдалда боложо үнгэрбэ гээшэб! Хүн бүхэн засаг түрынгөө дээдын газарта өөһэдынгөө эрхим түлөөлэгшэдые дэбжүүлхээр туд тудтаа шэбшэн, хэлэхэ үгэеэ бэлдэнхэй һуубад.

Эндэхи дунда һургуулиин багша нүхэр Токарева хамагай түрүүн үгэ абахадаа, урда һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн сагай турша дотор Эхэ оронойнгоо туйлаһан илалта амжалтанууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Теэд үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа үе сагнай хэды гайхамшагтай гээшэб. Замбуулинай захагүй дайда руу манай космонавтнуудай ниидэһэн тухайшье бодожо үзэхэдэ, ямар нэгэн үльгэр туужын удхатай байна бшуу.

Удаань үгэ хэлэһэн Яруунын совхозой директор Б. Д. Ангархаев РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин 784-дэхи округһоо КПСС-эй Буряадай обкомой промышленна бюрогой түрүүлэгшэ **Николай Степанович Бирюковые** дэбжүүлбэ. Энэ дурадхалыень совхозой хонишон Э. Б. Дашиев, ветеринарна врач А .В. Паршин болон бусад нэтэн һанаалтайгаар дэмжэбэд. Тиин дурсагдаһан һунгуулиин округто баллотироваалагдаха зүбшөөлөө үгэхыень нүхэр Бирюковые гуйха гэһэн тогтоол абтана.

**
*

Чисаанын совхозой Могсохон нютагта ажаһуугшад Соёлойнгоо ордон соо эбтэй эетэйгээр сугларжа, Буряад оронойнгоо Верховно Соведэй депутадта кандидадаар өөрынгөө эрхим шэлдэг түлөөлэгшые — һаалишан **Дыжид Дашиевна Дашиевае** дэбжүүлбэ. Энэ нүхэр хадаа хэдэн жэлэй турша дотор мал ажал дээрэ ябаха зуураа, ажал хүдэлмэриин ёһотой үльгэр жэшээ харуулжа шадаһан байна. Тиимэһээ хүн зонойнгоошье дунда хүндэтэй болонхой. Мүн нютагайхидайнгаа үзүүлһэн этигэл найдабариие бүрин түгэс харюулха байһаниинь дамжаггүй.

Улаан-Үдэ

Ниислэл хотымнай типографиин хүдэлмэрилэгшэд үдэрэйнгөө халаанай дүүрэмсээр улаан булан соогоо угаа баяртайнууд сугларба.

Хэблэл барай хүдэлмэрилэгшэдэй эндэхи профсоюзай фабрична комитедэй түрүүлэгшэ И. Б. Халматов үгэ эрижэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар республикын коммунальна ажахын министр **Константин Васильевич Гурьяновые** дэбжүүлбэ. Энэнь суглаагшадай зүгһөө нэгэн дуугаар һайшаагдана.

Тэрэшэлэн Улаан-Үдын городской Соведэй депутадта кандидадаар наборно цехэй линотипистка, коммунис ажалай ударник **Т. М. Деничченко,** ном хабтаһалагша **Д. Ц. Дашиева** гэгшэд, мүн Улаан-Үдын Советскэ районой ажалшадай депутадуудай Соведэй депутадта кандидадаар хэблэлгын цехэй коммунис ажалай ударник **М. П. Красенко** гэгшэд нэрьемэ альга ташалган доро дэбжүүлэгдэбэ.

Эрдэмтэднай мүн лэ засагай дээдэ зургаанда өөрынгөө түлөөлэгшые нэрлэбэ:

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар БКНИИ-гэй директор, геолого-минералогиин эрдэмэй доктор, профессор **Олег Владимирович Макеевые** тэдэнэр дэбжүүлбэд. Нүхэр Макеев хадаа бүхы Алас-Дурнын болон Сибириин хизаарта элитэ эрдэмтэдэй нэгэн юм. Хурьһэ шэнжэлэлгээр олон номуудые зохёожо гаргаанхай. Гадна олониитын ажал хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Мүн городской Соведтэ һунгаха һунгуулиин 180-дахи округто БКНИИ-гэй директорэй орлогшо **Цырен Очирович Очиров,** мүн 178-дахи округто КПСС-эй обкомой хүдэлмэрилэгшэ **Иван Александрович Батудаев,** Советскэ районой Соведэй депутадта кандидадуудаар дурсагдаһан институдай эрдэмтэ секретарь **Гармажап Лудупович Санжиев** дэбжүүлэгдэбэ.

...й обкомдо, Буряадай АССР-эй ...Министрнүүдэй Соведтэ

...до колхоз, совхозуудай ...эриин управленинүүдэй дунда дэлгэрһэн ...убликанска социалис ...ысөөнэй гурим тухай

...обкомой хүдөө ажахын бюро, Буряадай АССР-...үүдэй Совет иигэжэ тогтоогоо:

...о колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени-...а дэлгэрһэн республиканска социалис мүрысөө-...алагдаба.

...до хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, тэрэ-... худалдаха түсэбөө дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын ...с мүрысөө аша үрэтэйгөөр эмхидхэхын тула бү-...уд болон совхозуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэл-...лэгшэдэй дунда республиканска социалис мү-...ые ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха ...овхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй пар-...үүдые уялгалха.

... колхоз, совхозуудай дунда дэлгэрһэн со-...өөнэй гурим зохёожо, тус мүрысөөндэ илажа ...үйлэдбэриин управлениин болон партийна коми-...гын Улаан туг барюулдаг байхыень үйлэдбэ-...инүүдтэ, партийна комитедүүдтэ даалгаха.

1963 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй

ГУРИМ

I. Тараан ажал

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛГЭЭР

Байгша оной апрелиин 1-нэй дүнгөөр иимэ үрэ дүн туйлаһан үйлэдбэриин управленидэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 200 түхэриг мүнгэн шан барюулха гэбэл:

а) трактор, газарай хүрьһэ элдүүрилхэ, тарилга хэхэ бусад машинануудые заһабарилха түсэбөө дүүргэхэдэнь;

б) тараалангай газарые шэнээр хубаарилан ашаглаһанай үндэһөөр хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаагаад, тэрэнэйнгээ эгээл ехэ хубиие сортовой үрэһөөр бэлэдхээд байхадань;

в) тараалан дээрэ үбэлэй, хабарай бүхы агротехническэ хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ түсэбөө сүм дүүргэхэдэнь;

г) механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ, механизаторнуудые олоор һургажа гараха түсэбөө дүүргээд байхадань.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЭР

Байгша оной октябриин 1-нэй дүн гаргахада, адууһа малда эдюулхэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө сүм дүүргэһэн үйлэдбэриин управленидэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 200 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха.

ОРООҺОТО УРГАМАЛНУУДАЙ УРГАСА АБАЛГААР

Байгша оной ноябриин 1-нэй дүнгөөр иимэ үрэ дүн туйлаһан үйлэдбэриин управленидэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан-туг, 500 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулха гэбэл:

а) бүхы оорооһото ургамалнуудай ургаса абаха түсэбөө дүүргээд байхадань;

б) гүрэндэ ороoһо тараа, хартаабха, овощ худалдаха жэлэйнгээ түсэб гүйсэд дүүргэхэдэнь;

в) бүхы ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ хааха түсэбөө дүүргэжэ, тэрээнһээ орооһото тараанайнгаа 95 процентһээ бага бэшые нютагжаһан сортовой үрэһөөр хаагаад байхадань.

КУКУРУЗА УРГУУЛГААР

Байгша оной октябриин 1-нэй дүн гаргахада, тарилгын гектар бүриһөө 150 центнерһээ доошо бэшэ кукурузын силос даража абаһан үйлэдбэриин управленидэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха.

II. Мал ажал

ХОНИ ҮСХЭБЭРИЛГӨӨР

Энэ жэлдэ хонин һүрэгые үсхэбэрилгөөр һайн амжалта туйлаһан үйлэдбэриин управленинүүдтэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, хоёр мүнгэн шан—300 түхэригэй нэгэдэхи, 200 түхэригэй хоёрдохи шангуудые жэл соо хоёр дахин барюулагдаха гэбэл:

а) 1963 оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр 100 эхэ хонин бүриһөө эгээл олон хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээд байхадань;

б) жэлэй дүнгөөр 100 хонин бүриһөө эгээл олон хурьга түлжүүлээд, эхэ хонидойнгоо тоо толгойе эрид олошоруулжа, гүрэндэ ноoһо худалдаха түсэбөө сүм дүүргэхэдэнь.

ҺҮ АБАЖА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГААР

Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, һү һааляа эрид дээшэлүүлжэ шадаһан үйлэдбэриин управленинүүдтэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 100 түхэригэй мүнгэн шан һара бүриин дүнгөөр барюулагдажа байха.

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГААР

Гүрэндэ мяха, һү, ноoһо, үндэгэ худалдаха нэгэдэхи кварталай, хахад жэлэй, гурбан кварталай, мүн жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээд, адууһа малайнгаа, илангаяа эхэ малайнгаа тоо толгойе һайса олошоруулжа шадаһан үйлэдбэриин управленинүүдтэ республикын Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 150 түхэригэй мүнгэн шангууд жэлдээ дүрбэ дахин барюулагдажа байха.

Республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын табиһан зууршалгын ёһоор, КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын бюро, республикын Министрнүүдэй Соведэй тусхай тогтоол гаргахадань, дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан барюулагдаха гэжэ тогтоогдобо.

447 центнерээр ехэ мяха худалдахань

Мухар-Шэбэрэй XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшад, мартын 3-да болохоёо байһан һунгалтые угтуулан, мүн Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин колхозникуудай, совхозуудай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй хандалга бэшэгтэ харюу болгон, гүрэндэ мяха худалдалгаяа энэ жэлдэ горитойгоор дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Тус колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 1950 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, 1953 центнер эрхим шанартай мяха худалдаһан байна. Тэрэ тоодо 1067 килограмм үхэрэй, 406 килограмм гахайн, 480 килограмм хонинoй мяхан худалдагдаа.

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ гүрэндөө хямда сэнтэй мяха элбэг дэлбэгээр тушаахын тула колхозой правлени, партийна эмхи ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Энэ жэлдэ 2400 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхидо орходоо 447 центнерээр ехэ мяха гүрэндөө худалдахаар хараалаад, мал шахан таргалуулха тусхай гүүртэнүүдые эмхидхээ һэн. Тэндэнь дүй дүршэл ехэтэй малшад табигдаа. Мүнөө тэдэнэр малайнгаа харууһа, хоолые зүбөөр эмхидхэжэ, горитой амжалтануудые туйлаа. Тодорхойлбол, 1-дэхи МТФ-гэй малшад Владимир Утенков, Епифан Белых, 2-дохи МТФ-гэй малшан Матвей Чубаров гэгшэд харууһалдаг хашараг, буруунуудаа тус тустань 280—300 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагаа.

Д. Цыденжапов,
манай корр.

Буряад оронойнмнай промышленность жэлһээ жэлдэ хүгжэжэ байна. *Һунгалтаһаа һунгалта болотор промышленна олон шэнэ предприяти баригданхай.* Манай эндэ электровоз, тепловоз заһабаридаг болоо. *Кабанскда промышленна шэнэ район бии боложо байна.* **Промышленностиин шэнэ һалбари—электротехническэ, прибор бүтээдэг промышленность бии болоо. Гэр байра баридаг комбинат байгуулагданхай.** *Перлидэй, шулуу нүүрһэнэй болон бэшэ баялигай шэнэ уурхайнууд олдоо.*

Долоон жэлэй дорюун алхамууд

Долоон жэлэй түрүүшын жэл ябажа байгаа һэн. Эгээл энэ үедэ союзна ба автономито республикануудай Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгалта болоо бэлэй. Эдэ жэлнүүднай манай орондо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха шухала үе саг болоһон байна. Үнгэрһэн 4 жэлэй турша соо манай республикын промышленность саашадаа хүгжэһэн, үйлэдбэриин шэнэ шэнэ һалбаринууд бии болоһон, предприятинуудай түхеэрэлгэ, хэрэгсэл улам олошорһон, үйлэдбэриинь талмай үргэдэһэн байна. Заводууд, фабрикануудай, руднигуудай хүдэлмэришэд олошороо.

4 жэлэй турша соо 20 промышленна предприяти, цехүүд баригдаһан, олон предприяти үргэдхэгдэһэн байгаа. Тэдэнэй тоодо: жэлдээ 800 тонно ээрэһэн утаһа гаргадаг Хяагтын трикотажно-ээрэлгын фабрика, жэл соо 210 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баридаг Онохойн комбинат, Байгалай модоной баазын модо хюрөөдэлэг завод, Татауровска хирпиисын завод, түмэр бетон гаргадаг заводууд, шифер гаргадаг завод, Гусиноозерскын оёдолой фабрика болон бусад олон предприяти баригдажа ашаглалгада оруулагданхай.

490 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баригдаа. Һургуулиин олон байшангууд, хүүгэдэй эмхи зургаанууд, больницын гэрнүүд энэл үе соо баригдажа ашаглалгада оруулагдаба. Республикын ажалшадай аша туһада иимэ барилганууд бодхоогдоо: телецентр, хүдөө ажахын институдай томо байшангууд, трамвайн лини ба бусад болоно.

Мүнөө гүрэнэй түрын удха шанартай барилга хэгдэжэ байна. Һооһо сэбэрлэхэ фабрикын барилга эхилэнхэй. Мүнөө жэлэй 1-дэхи квартал соо энэ барилгын түрүүшын ээлжээн ашаглалгада үгтэхэ хараатай. Мүн Сэлэнгын целлюлозно-картоной комбинат баригдажа байнхай. Шэлэй завод болон бусад предприятинууд шэнэлэн үргэдхэгдэхэ юм.

Баригдажа байгаа эдэ предприятинуудай шухала, гүрэн түрын удха шанартай байһые иимэ баримта харуулна. Манай ороной зүүн зүгтэ һооһо угаадаг предприятиин үгы дээрэһээ эдэ хизаар нютагуудта бэлэдхэгдэдэг һооһон түбэй областьнууд руу эльгээгдэдэг, тиигэжэ тэндэ сэбэрлэгдэһэнэй һүүлээр һөөргөө текстильнэ предприятинууд худар абаашагдадаг байһан гээшэ. Жэшээнь, 1961 ондо манай республикын һооһон Клинцы город (6070 километр болохо) эльгээхын тулада 376 вагон абтаһан байгаа. Энээниие шэрэлгэдэ 100 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа һэн. Тус фабрикын ашаглалгада оруулагдахада иимэ гаргаша үгы хэгдэхэ, гүрэнэй ехэ зөөри алмагдаха болоно. Шэлэй заводые шэнэлэн үргэдхэхэдэ, жэл соо 14 миллион дүрбэлжэн метр шэл гаргадаг болохо юм.

Промышленна предприятинуудта шэпэ техникэ нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэреэ улам нарижуулан һайжаруулха, мүн шэнэ шэнэ зүйлэй продукци гаргаха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Заһабарилгын заводуудай орондо электротехническэ, прибор бүтээдэг промышленность бии болгогдонхой. Энэ промышленностиин гаргаһан продукци манай ороной олон экономическа районуудта эльгээгдэдэг болонхой. Жэшээнь, «Электромашина» завод үнгэрэгшэ жэлдэ 410 электродвигатель, 405 автомобильна крап бүтээн гаргаа. «Теплоавтоматика», «Буряткабель» заводууд жэлһээ жэлдэ ехэ продукци гаргадаг боложо байнхай.

Ленинэй ордено локомотив вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд һүүлэй жэлнүүдтэ заводоо шэнэдхэн үргэдхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа юм. Вагон, паровоз заһабарилхаһаа гадна, тус завод түгэс хүсэтэй 43 электровоз заһабарилаа. Электровоз, тепловозуудые улам улам олоор заһабаридаг болохоор хараалагдана.

Ой модоной промышленность жэл ерэхэ бүри түгэс техникээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байна. Энэ промышленностиин гаргаһан продукци 40 гаран область, хизаар, союзна республикануудта эльгээгдэдэг болонхой. Промышленностиин бүхы һалбаринуудта жэл бүри олон механизм ба түхеэрэлгэнүүд нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ металл жүһэдэг станок 2,6 дахинаар, кузнечнэ түхеэрэлгэ 2,7 дахинаар олошорһон байна.

Промышленность, транспортын, барилгын предприятинуудта коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байнхай. Хүдэлмэришэд, инженернүүд, техтигүүд үйлэдбэриие нарижуулха, промышленна продукци ехээр аад, һайн шанартайгаар гаргахын тула предприятиин арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхые оролдоно. Үнгэрһэн жэлнүүд соо 25 мянган уралан нарижуулгын дурадхал нэбтэрүүлэгдээ. Энэнь 14 миллион түхэриг алмаһан байна. Инженернүүд ба техтигүүдэй тоо жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг.

Олониитын зохёон байгуулхы ажалай, предприятинуудта техническэ зэбсэгжэлгэ улам нарижуулһанай ашаар үнгэрһэн 4 жэл соо валова продукци 1958 онойхидо орходоо 36 процентээр ехээр гаргагдаһан байна. Гансал үнгэрһэн жэлдэ республикын промышленность 8,9 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үгөө. Түрүү предприятинууд ноябрь, декабриин түрүүшын хахад һара соо жэлэйнгээ түсэб дүүргээд, шэнэ жэлэй эхинһээ хурдан алхамаар урагшаа дабшана.

4 жэл соо республика дотор иимэ юумэн хэгдээ гэбэл: **17,3 миллион кубометр барилгын модон бэлэдхэгдээ, 5,5 миллион погонно метр һооһон бүд нэхэгдээ, 4,26 миллион тонно шулуу нүүрһэн малтан абагдаа, 28,2 миллион дүрбэлжэн метр сонхын шэл болон бусад продукци бүтээн гаргагдаа.**

Жэлһээ жэлдэ продукци ехээр бүтээн гаргажа байгаашье һаа, олохон предприятинуудай хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутагдалнууд бии, шиидхэгдээшьегүй асуудалнууд байһаар гэжэ хүдэлмэришэд, инженернүүд, техтигүүд һайса мэдэжэ байдаг. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор харахада, эдэ дутагдалнууд бүришье эли тодо болоно. Арадай ажахые партиин зүгһөө ударидаха хэрэг шэнэдхэн хубилгаха үндэһэн хэмжээнүүдые энэ Пленум хараалһан байна. Хүдэлжэ байһан, мүн шэнэдхэн үргэдхэгдэһэн предприятинуудта промышленна продукци улам ехээр бүтээн гаргаха, гаргашануудые бага болгохо, тиигэжэ зарим предприятинуудые, зарим һалбаринуудые гээгдэлһээнь гаргахын тулада олон предприятинуудай, барилгануудай коллективүүд ехэ хүдэлмэри ябуулха болоно. Эдэнэр түрүү техникээр зэбсэгжүүлхэ хэрэг улам түргэдхэхэ, үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ, хамжан хүдэлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ёһотой.

Байгаалиин барагдашагүй баялигые — минеральна, ой модоной болон бусадые хэрэглэһэнэй ашаар үйлэдбэрилгын хүсые улам хүгжөөхэ талаар республикамнай айхабтар ехэ арга боломжотой гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын геологууд элдэбын баялигай томо томо уурхайнуудые олоо юм. Жэшээнь, Мухар талын перлит, Орекитканска уурхай, Түгэнын шулуу нүүрһэн болон бусад баялигууд олдонхой. Бэдэрэлгэ-шэнжэлэлгын хүдэлмэри жэлһээ жэлдэ улам үргэдэжэ, эрхим шанартай түмэрэй рудагай болон бусад металлай ехэ ехэ уурхайнууд олдожо байна. Үнгэрһэн жэлнүүдтэ орходоо промышленностиие бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга бии гэжэ эдэ баримтанууд харуулна.

Ороной зүүн районуудтахи үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые улам хүгжөөхэ тухай парти, правительствын зүгһөө үдэр бүри анхаржа байна. Мүн, үйлэдбэриие ударидаха хэрэг партиин зүгһөө хубилган шэнэдхэгдэбэ. Эдэ бүгэдын ашаар ехэ зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ байһаниинь лабтай.

Ц. ЭРДЫНИЕВ,
КПСС-эй обкомой промышленность, транспортын таһагые даагша.

Түмэр замшадай түрүү…

Галуута Нуурай станциин түмэр замай узелай коллектив дотор 19-дэхи дистанциин найм адахи околоткын түмэр харгышад шударгы бэрхээрээ мэдээжэ болонхой юм. Энэ околоткые хүтэлбэрилэгшэ коммунист Иван Степанович Екимов үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалта, ажал тухайгаа үгэлхэ зуураа, Владимир Юндуновай даадаг бригадын харгышад тушаа онсо тэмдэглэн, тэдэнэй хэды хүдэлмэришэ, урагшаа һанаатай, үнэн сэдьхэлһээ ажалладаг тухай хөөрөө бэлэй...

Эндэхи станциһаа арба гаран модоной газарта Гамчин полустанка шадар түмэр зам дээрэ хорин таба наһанай хүнтэй танилсабабди. Энэмнай шог зугаатай, согтойхоноор энеэбхилһэн Владимир Юндунов байба. Хуушанай танил мэтэ ажал хэрэг, нүхэдүүд тухайгаа зугаалба. Теэд тэрэнэй согтой залитай байханшье буруу бэшэ. Бригадань коммунис ажалай үндэр нэрэ зэргэтэй, хэрэг ажалынь хододоо амжалтатай. Гэшүүдынь урма зоригтойнууд, хүхюун.

Тус бригадынхид үдэр, һүнишье даалгагдаһан түмэр харгынгаа участогые нарин нягтаар харууһалжа ямаршье сагта поезднуудай аюулгүй, найдамтай хурданаар ябаха арга хангадаг байна… дэнэй участогай… техническэ хару… эрхим һайн сэ… даг бшуу.

Иимэ түрүү… тэйгээр ажалла… шадай ашаар л… рай дистанциин… гэрһэн жэлдэ… бүхы хүдэлмэри… эрхим шанарта… жэ, гүрэнэй м… мүнгэ алмаһан…

Зүгөөр Влади… вай даадаг б… адлирхуугаар… коллективүүдые… һаа, 19-дэхи дис… бэшэ юм. Жэшээ… тэдэнэй тоодо н… Алексеев, Саку… ков гэгшэдэй… түмэр замшада… заатагүй орохо… рүү нүхэдэйнгэ… РСФСР-эй, Бур… эй Верховно Со… гаха һунгалтын… ажалай вахтада… рысөөнэй эршые… хэнэ. Булта т… жэлэй табадахи… зоригтойгоор… үрдаа табигдаһа… даа, үйлэдбэри… баринуудые һай… хые шармайн ор…

Ц…

БЭРХЭШЭЭЛҺЭЭ ТУНХАРИХАГҮЙ

Зэдын „Коммунизм“ колхозойхид усть-лабинскиинхидай үүсхэлые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэнэ

ЗАХАГҮЙ ГЭХЭЭР үргэн уужам Зэдэ, Борьёогой тала дайда дун сагаан хүнжэлөөр хушагданхай бүхэ нойроор дүүран байһандал үзэгдэнэ. Харгы замаар орье торье зузаан хүр хүнгэрэг саһан. Тиигэбэшье эндэ аргал шэбхэ, үбһэ һолоомо гү, али үгышье һаа, элдэб хэрэгсэл, зэмсэг түхеэрэлгэ ашаһан автомашина, тракторнууд, мүн моритой, шаргатайшье хүнүүд үглөөнһөө үдэшэ болотор таһалгаряагүй һүндэлжэл байна.

Энэньшье ойлгосотой. Мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ малай үбэлжэлгэ, хонидой түл абалгын айхабтар харюусалгатай халуун хүдэлмэри түлэг байна ха юм. Гадна хабарай тарилгада орохо сагай нилээд үдыхэн байбашье тэрээндэ бэлэдхэлэй тон шанга ажал үнинэй эхилэнхэй бшуу. Илангаяа мүнөө Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажалшадай һайн һайхан үүсхэлээр бүхы орон доторнай социалис мүрысөөнэй улам хүсэтэйгөөр, үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байһан үе.

Эгээл тиимэһээ Зэдын Инзагата нютагай «Коммунизм» колхозой ажалшад, малшад бүгэдэ арадай энэ ехэ хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, адууһа малаа һайнаар үбэлжүүлжэ, хонидойнгоо түл гарза хоролтогүй һайнаар түлжүүлээд, һү, мяха, һооһо элбэг дэлбэгээр абаха. Тэрэшэлэн хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, ороо һо таряа болон тэжээл ехээр ургуулхын тула эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһаниинь ойлгосотой.

АДУУҺА МАЛ ОЛОШОРЖО, АШАГ ШЭМЭНЬ ДЭЭШЭЛХЭ

ЭНЭЭН ТУШАА тус артелиин түрүүлэгшэ Б. Л. Мурхонов иигэжэ хөөрэнэ:

— Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада колхозойнгоо гол һалбари—мал ажал, илангаяа хонин һүрэгые һанаһанда хүрэмэ һайнаар үсхэбэрилэн хүгжөөжэ үшөөл шадаагүй гээшэбди. Тэрэнһээ уламжалан һү, мяха, һооһон элбэг ехээр абтажа бирагданагүй. Үүсхэл гаргагша усть-лабинскиинхид ажахын тон шухала һалбари болохо адууһа малые оролдосотойгоор, аша үрэ ехэтэйгээр үсхэбэрилхэ тушаа асуудал тон зүб табина. Хэнэйшье мэдэһээр үнеэд, эхэ хонид, гахайнуудые эрид олошоруулжа, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлээгүй һаамнай һү, мяха, һооһо болон бусад продукци яагаад элбэгжэхэб даа.

Байгша ондо колхозойхид ажахынгаа эгээл ашаг олзо ехэтэй һалбари—хонин һүрэгые эрид олошоруулжа, тэдэнээ хамта 30,8 мянганда хүргэжэ, тэрэ тоодо эхэ хонидоо 18,5 мянган толгой болгохо зорилготой. Ондоогоор хэлэбэл, энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 90—95 хурьга абажа, хамта 13,8 мянган хурьга заабол түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,2 килограмм һооһо хайшалаад, гүрэндөө 850 центнерһээ доошо бэшэ нарин, нарибтар һооһо худалдаха юм. Энэ үе соо эбэртэ бодо мал 2000, тэрэ тоодо үнеэд 800 шахуу толгой болохо байна. Тиигэжэ эндэхид байгша ондо бүхыдөө 4930 центнер мяха, 7600 центнер һү абаха түсэбтэй.

— Нэн түрүүн үнеэд, гахайнуудые улам олон болгоод, эрхим шанартай тэжээлээр гүйсэд хангаа һаа, һү, мяхан бүришье ехээр абтажа, гүрэндэ элбэгээр худалдагдахань элитэ. Теэд сабшалан, таряалангай газарай шииг нойтоор дутамаг дээрэһээнь ургаса бага абтана. Уһалха гэхэдэ дүтэ шадар нэгэшье гол горход, нуур байхагүй. Энээнһээ боложо, малда илангаяа шэмэтэ тэжээл —силос, ороо һо тарьяанай зүйл элбэгээр бэлэдхэгдэжэ бирагданагүй. Энэ манай эгээл яаралтайгаар шиидхэхэ тон шухала асуудал болонхой. Тиигэбэшье байгаалиин эдэ бэрхэшээлһээ тунхарингүй, саашадаа үнэтэ ургамал шэниисэ, мүн кукуруза, горох, бобы гэхэ мэтые ехээр таряад, һайнаар ургуулжа һурахын тула бүрил оролдосотойгоор тэмсэхэбди,—гэжэ нүхэр Мурхонов хэлэнэ.

ГОЛ АНХАРАЛ ГАЗАР ТАРЯАЛАНДАА

ЖЭШЭЭЛХЭДЭ, энэ жэлдэ артелиинхид бүхыдөө 12,1 мянган гектарта ороо һото ургамалнуудые, тэрэ тоодо 5000 га дээрэ шэниисэ тэхэ гү, али тэрэниие нёдондоной хиһоо 2000 шахуу гектараар ехые тарихань. Кукуруза 800 гектарта таригдаха байна. Эдэ бүхы ургамалнуудаа һайнаар ургуулжа, ороо һо таряа, тэжээл ехээр бэлэдхэхын тула газараа зүбөөр үтэгжүүлжэ, элдүүрилгыень эрид һайжаруулан, агротехникын түрүү арга үргэнөөр хэрэглэдэг болохо тушаа хамаг анхаралаа хандуулха ушартай. Гадна байгша ондо 1000 гектар шэнэ, залууг газар хахалагдажа, элдүүрилэгдэхэ юм. Ерэхэ хабар тарихаар 4500 га хоёрлоһон сэбэр паар, намар хахалжа бэлэдһэн газар бии.

— Газараа зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр эдлэхэ гүйсэд арга боломжотойбди. Колхоздомнай элдэб түхэлэй 30 гаран трактор, тэрэ тоодо «ДТ-54» түхэлэй 19, «ДТ-75» гэжэ нэгэ шэнэ трактор хүдэлнэ. Гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ «СК-3» түхэлэй 9 шэнэ комбайн худалдажа абтаа. Эдэниие һайнаар заһабарилжа, гамтайгаар, эзэн ёһоор абажа ябаад, шадамараар ашаглаа һаа, айхабтар ехэ хүсэн гээшэ,—гээд артелиин главна инженер Х. Х. Болхонов хөөрэнэ.

Машина, техникын заһабарилга хэр зэргэ үнгэргэгдэжэ байна гээшэб? Энээндэ колхозой мастерскойе даагша А. Н. Буеынов иигэжэ харюусана:

— Февралиин 1-нэй мэдээгээр 25 трактор, 6 комбайн, мүн сеялкэ, плуг, культиватор гэхэ мэтын олонхинь заһабарилагдажа, бэлэн болоод байнхай. Нёдондо барижа дүүргэһэн досоогоо бүхы түхеэрэлгэтэй мастерской соогоо заһабарилгаяа имагтал өөһэдөө хэнэбди.

ОЛОНОЙ ЭРШЭТЭ ХАЛУУН АЖАЛААР

— Усть-лабинскиинхидай жэшээгээр зоной дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй аша үрэтэй, нүлөө, хүсэ ехэтэй байхынь тула бүхы анхаралаа табинабди. Энээнһээ урагша мүрысөөн ехэнхидээл саарһан дээрэ, миил ёһо тэдысэ эмхидхэгдэжэ, мүртэй үрэгүйгөөр үнгэрдэг һэн. Мүнөө бригада, фермэ, отара, мүн һаалишан, хонишон, механизатор бүхэн тус тустаа тодорхой уялга абаад, хоорондоо бодото мүрысөө баталанхай. Тэрэнэйнь дүн саг үргэлжэ хинан шалгагдажа, согсологдоод, илагшад ёһотоор урмашуулагдажа байха юм, —гэжэ парткомой секретарь Т. Б. Жигмытов хэлэнэ.

Үнэхөөрөө тиимэ мүрысөөнэй үрэ дүн элитээр харагдажа эхилээ. Илангаяа түл абалгын үедэ хонишодой отара бүхэн зуун эхэ хонин бүриһөө 90—95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, һайнаар түлжүүлээд, тус бүриень 23—25 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааха зорилготой хүдэлнэ. Эндэ ахалагша хонишод: Содбо Дымчиков, Тугдэн Доржиев, Чойжон-Цырен Дымчиков болон бусадай отарануудта тус тустань 630—760 эхэ хонидһоо 470—510 хурьгад абтаад, нэгэшье гарзагүй түлжүүлэгдэжэ байна. Колхоздо бүхыдөө 4,8 мянга гаран хурьгад абтанхай.

Һаалишадшье нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү һааляа горитой дээшэлүүлбэ. Тусхайлбал, Мария Ринчинова, Д-Ц. Цыдыпова, Дари Дамбаева гэгшэд сүүдхэдэа үнеэн бүриһөө 7—8 литр хүрэтэр һү һаана.

Иигэжэл олоной эршэтэ халуун ажалаар, эдэбхи үүсхэлээр амжалта туйлагдаха байһаниинь элитэ.

М. Намжилов,
манай тусхай корр.

Консультаци

Һунгагшадай спи…

Һунгалтада бэлэдхэлэй болон тэрэниие үнгэргэлгын эмхидхэлэй-техническэ шухала нэгэ хэмжээн юуб гэхэдэ, һунгагшадай список табилга болоно.

«Список табилга гээшэ техническэ хүдэлмэри юм ааб даа, гэбэшье энэ списогүүдэй шанар дээрэһээ совет аппарадай, совет кадрнуудай ямар байһаниие, хэр хүдэлмэришэ, хэр культурна байһаниие тодорхойлжо болохо юм гэжэ найдамтайгаар хэлэжэ болохо байна»—гэжэ М. И. Калинин хэлээ һэн.

Теэдшье имагтал дурсагдаһан списогэй ёһоор һунгагшад бюллетенеэ абадаг, имагтал һунгуулиин бюллетень абаһан хүн голосованида хабаадалсадаг байна бшуу. Энэ юу тодорхойлон харуулнаб гэхэдэ, һунгагшадай список табилга ехэ шухала, харюусалгатай хүдэлмэри болоно бшуу. Һунгагшадай списогүүдые тон зүбөөр, наринаар табиха хэрэгтэй.

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгагшадай список нэгэ доро табигдаха, ганса байха болоно. Иимэ список Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтооһон түхэл маягаар һунгуулиин участок бүхэндэ табигдаһан байха ёһотой. Тиихэдээ һунгагшын фамили, нэрэ алфавидай гуримаар бэшэгдэхэ, мүн наһаниинь, ажаһууһан газарынь заагдаха, ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ болон секретарь эсэсэйнь һүүлдэ гараа табиһан байха ушартай.

Һунгалтын болохо үдэр 18 наһа гүйсэһэн, тус Соведэй харьяата газар дээрэ саг үргэлжэ гү, али саг зуура ажаһуугаа, һунгаха эрхэтэй бүхы эрхэтэд һунгагшадай списогтэ оруулагдаха зэргэтэй.

Һунгалтада түрүүшынхеэ хабаадаха уладууд списогтэ оруулагдахадаа, түрэһэн жэлынь, һара үдэрынь бэшэгдэһэн байха ёһотой. Хэрбээ һунгалтын болохо үдэр 18 наһаһа гүйсэхэ аад, түрэһэн һара үдэрынь ёһоор мэдэгдэхэгүй байгаа һаань, тэрэниие 1945 оной январиин 1-дэ түрэһэн гэжэ тоолохо. Арбан найманһаа дээшээ наһатайшуул списогтэ оруулагдахадаа гансал түрэһэн жэлынь бэшэгдэнэ.

Һунгагша бүхэн дурсагдаһан списогтэ гансал дахин оруулагдана.

Һунгагшадай списогүүдые город газарта ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, район боложо хубаарһан городуудта—районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, поселогуудта—поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, хүдөө нютагуудта — ажалшадай депутадуудай сельскэ болон сомоной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд бүридхэн табина.

Һунгагшадай списогэй гаршаг таладань тус нютагта һунгагдаха бүхы Соведүүдэй нэрэнүүд бэшэгдэнэ. Жэшээнь, Хяагтын аймагай Тамирай сельскэ Соведэй һунгагшадай список дотор РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, Хяагтын аймагай Соведтэ, Тамирай ажалшадай депутадуудай сельскэ Соведтэ һунгалтануудай болохо тухай бэшэгдэһэн байха ёһотой.

Список табихадаа һунгуулиин округуудай номернуудые алдангүй зүбөөр бэшэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин округуудай нэрэ болон номернууд списогэй эхин таладань заагдаһан байха ушартай. Аймагай, городской, городуудтахи районно, сельскэ, поселково Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин округуудай номернууд списогэй 7, 8 болон 9-дэхи графанууд соо (һунгагшын фамилиин сэхэ хойнонь) бэшэгдэнэ.

Һунгалта болохоһоо хорин хоног урид, февралиин 10-да, һунгагшадай списогые ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет Соведэй … гү, али һунгуули… байшан соо … Һунгагша бүхэн… танилсаха болон… дэ, энэ хадаа… эрхэтэй гэһэн… үгэлгэтэй холбо…

Һунгагшадай … тунхаглагдаһанай… дэ өөрынгөө нэ… лон бусад мэдээ… бөөр бэшэгдэһые… хэнэй шалгахын… ехэ оролдолго г… һээ гадна һунга… тээшээ ошолгые… «гаража ошоо»… списогтэ хаһа с… «Дуугаа үгэхэ… үнэмшэлгэ» һу… рюулха хэрэгтэй.

Һунгагшадые … гахын тулада … эрхэтэй гэһэн … һунгуулиин учас… синуудай байша… түлөөлэгшын үг… таарамжатай гэ… нүүдэй дүршэл х… хэдээ «Дуугаа … гэһэн үнэмшэлг… дай депутаду… гүйсэдхэхэ ко… лэгшын болон се… табигдаһан бай… болохогүй.

Һунгагшадые … тэдэнэй эрхынь … лада һунгагшад… дые табилгада … дүүдэй гүйсэдх… тон наринаар х… тэй.

Нютагай Сове… сэдхэхэ комите… мэрилэгшэд, һу… миссинуудай г… шадай списогүү… римые һайнаар … ниие наринаар …

Һунгагшадай … гараһан бага… нуудые дары … галта тухай … заабаринуудые … дүүргэхэ шухал…

П. …
Буряад…
Верхо…
Президиумэй…
таһагай…

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1963 оной февралиин 8.

Сагайнгаа эрилтэдэ харюусамаар ном

бодолнуудайнь шэнжэдэ шэнэ һубаар нүлөөлөө.

Коммунизмда һураха эрмэлзэлтэй залуушуулда харгы замыень ойлгуулан зааха, зүб харгыда ороходонь туһалха гээшэ литературын эгээн атаархама зорилгонь бэшэ аал!

Шэнэ үеын, коммунис обществын хүнүүдые зураглан харуулжа эхилһэнээрээ манай прозо бүри гүнзэгы, баян, үргэн уншагшадтаа хүндэтэй, хүлеэсэтэй боложо байнхай.

Ажабайдалда дайралдадаг хүндэ хүшэр, орёо хүндэ зүйлнүүдһээ зайсангүй, тэдэниие дабан, илан гараха ябадал гансашье уншагшадые һонирхуулдаг бэшэ, мүн бүтээгшэдые үшөөшье үлүүгээр һонирхуулдаг, баадхадаг гээшэ ха. Тиигэншьегүйлөө яахаб.

Өөрсэ һонёор энэ асуудалые уран зохёолшо Барадий Мунгонов «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн роман соогоо шиидхэжэ шадаа. Энэ роман тухай һанамжануудаа гансал Байгалай шадархи, Ага, Эрхүүгэй буряадууд хэлсэжэ байгаа бэшэ, бүхы совет арад хабаадалсажа, халуун дулаан, хатуу шанга үгэнүүдээ хэлэжэ байна.

Энэ бэшэг соо Б. Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» гэһэн романай нэгэл эгээн һайн талые шухалашалан заахабди.

Хэрбээ энэ роман һонирхогдон уншагдадаг һаа, тэрээн тухай арсалдаан гарадаг, зүбшэн хэлсэгдэдэг һаа, энэ хадаа уран зохёолшо Б. Мунгоновой угаа шадамар бэрхээр бүлэг залуушуулай образые (Дулма, Дугар, Лубсан, Норжимо — һайн талын, Жигжид, Бахана, Пүрбэ—муу талын) болоод, гэр бүлын орёо асуудалнуудые, инаг дуранай, сэдьхэл бодолой асуудалые ба хара мэхэтэй, забхай зайдан ябадалтаниие мүн лэ нэгэ ондоо бүлэг хүнүүдэй нюурнууд дээрэ харуулна. Энэ талаар тэмдэглэхэдэ, хэды һайхан бэ Сэдэн... Валя..., харин хэды дорой гээшэб Хандама... Ширабон...

Шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ асуудал, шэнэ ёһоной хүнүүдэй харилсаа харуулха зорилго гээшые Б. Мунгонов романайнгаа зүрхэн болгожо табиһанаараа бидэнэй сэдьхэлые эзэлнэ. Хэһэн үйлэ хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгатай байха ёһотой. Һэшхэл хүмүүжүүлхэ тухай асуудал роман соо тон эрилтэтэйгээр, ухамайшалагдажа табигданхай. Жигжид болон Баханын, Норжимын болон Ширабоной ажабайдалайнь, хуби заяанайнь «һудалые» хаража үзэхэдөө, Бахана ажабайдалһаа хожомдонги, хуушанай үлэгдэлнүүдтэ хүлигдэнги, өөрынгөө һанал бодолгүй, обществодо харша, хожомдонги элементнүүдэй тухирдаһан боложо ябатараа, тойрожо байһан арюун сэбэр сэдьхэлтэй (Сэдэб үбгэнэйшье һургаалтай хөөрөө һанаад үзэе), үетэн нүхэдэйнгөө аша туһаар зүб замаа олоһониинь мэдэрнэбди. Энээниие гэршэлэн, Баханын алдуугаа дүүрэн мэдэржэ, эрид шиидэлгэ гаргажа, хубалзын хаядаһан Пүрбэһөө һалангаа һалалгые уран зохёолшо ямар нарин аад, эршэтэйгээр (Дулматай болоһон ушар), ямар «харуу» аад, багтаамжатай бодолтойгоор харуулнаб. (352—354 нюурнууд).

Автор Жигжид тухай мүн лэ эрид аад, уян зөөлэн, этигэл ехэтэй үгэнүүдые хэлэнэ: Жигжид «...һарюу зүргөөр хадуурха ёһогүй... Сээжэдэнь хатуу шулуун бэшэл, амиды зүрхэн сохилнол. Хүн зон туһалыт тэрээндэ!» Жигжид хадаа архиин һогтуугаар (Бахана Пүрбэ хоёрой мэхэдэ орожо) эхэ эсэгынгээшье, үетэн нүхэдэйнгөөшье, өөрынгөөшье нэрэ солые нэгэ доро гутаабашье, заһарха байһандань этигэнэбди. Норжимошье ажабайдалай орёо асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ, хуби заяагаа оложо шадангүй, тээришэхөө һанана. Гэбэшье Норжимо гэрэй мануулхай болоһоноо мэдэржэ, Пүрбэһөө арсажа, нүхэдтөө, ажал хүдэлмэридөө бусана. Норжимодо Лубсанай дуран хэды сэбэр бэ...

Ширабоной гэр бүлэ тэрэнэй һалихай һамуу ябадалһаа хүндыржэ, һүүлдээ эбдэрнэ. Тэрэнэй һамган, һайхан сэдьхэлтэй эхэнэр, врач Валентина Ивановнагай Шараб Шархаевичта үгэһэн эрид харюу болоод, эхэ Балма хүгшэнэй бэриингээ гэрһээ басагантаяа ошоходо бодоһон үгэнүүд сэдьхэл долгисуулан, һүрөөтэй шэнги һанагдана.

Романай гол геройнууд—Дулма Дугар хоёрой образууд. тэдэнэй инаг дуран, ажал хэрэг, арюун һайхан абари зан болоод, хани харилсаан уншагшын һанаанһаа гарахагүйгөөр, типичнээр зураглагданхай.

Партиин хүтэлбэрилхы үүргые мүн лэ һайнаар Согто Бадмаевай (шэнэ парторг), Ардан Содбоевой (райкомой секретарь) образуудаар, ажалай түрүүшүүлые Мухар-Сагаанай, Бүмөөдэйн, Дамдинай, Лубсанай гэхэ мэтэ нюурнуудаар харуулаа.

«Манай һанахада, Барадий Мунгоновой «Харьялан урдаа Хёлгомнай» шэнэ ёһоной хүнүүдэй, мүнөө сагай ажабайдалай халуун амисхалаар «харьялан урдаһан» зохёол боложо шаданхай.

Тиимэһээл энэ романай гүрэн түрынгөө үндэр хайра—Ленинэй шанда дэбжүүлэгдэһэн зохёолнуудай тоодо ороһониинь гайхалгүй.

Г. Б. Тонтохоев,
багша.

Долгоржап Цыбик-Доржиева найман жэл таһалгаряагүй Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Знамя Ленина» колхоздо хонишоноор ажаллана. Энэ үе соо нүхэр Цыбик-Доржиева дүй дүршэл ехэтэй, бэрхэ хонишон болонхой. Мүнөө РСФСР-эй, Бур. АССР-эй Верховно Советүүдэй, нютагай Советүүдэй һунгалтануудые угтажа байхадаа, зуун эхэ хонинһоо 88 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Долгоржап Цыбик-Доржиева.

И. Осетровой фото.

Японой правительствада Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэ

СССР-һээ Токиодо байдаг элшэн сайд В. М. Виноградов Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Охирата февралиин 6-да орожо, Советскэ правительствын даалгабаряар доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хээ:

«Америкын уһан доогуур ябадаг атомна онгосонуудай Японой портнуудта орохые Японой правительство зүбшөөгөө гэжэ мэдээжэ болоо. Тиимэ болохолоороо, Японой аралнууд шадар, мүн тэдэнэй газар дайданууд дээрэшье һандаргахы эгээн лэ ехэ хүсэтэй стратегическэ буу зэбсэг бүри олон болгохо шэглэлтэйгээр, Япон США хоёрой хоорондохи сэрэгэй харилсаа холбоо саашадань үргэдхэхэ хэмжээнүүд тухай энээ хэлэгдэнэ гээшэ.

Америкын уһан доогуур ябадаг онгосодо хүдэлдэг хүнүүдые амаруулха шухала байһан дээрэһээ эдэ онгосонууд Японой портнуудта ороходо баатай болоно гэжэ шалтаг бариха гэһэн һэдэлгэнүүд ушар байдалые хубилгажа шадахагүй байна. Эдэ шалтагуудыень эгээн лэ гэнэн хонгор, политикада оройдоошье хамаагүй хүнүүд хүндэтэй дээрэ тооложошье шадахагүй байха ёһотой даа. Бусад оронуудай агаарай хилые харата зорилгоор дабахын тулада хэрэглэгдэдэг «У-2» самолёдууд ондоо оронуудтахи, тэрэшэлэн Японой Америкын баазануудта байдаг һэн. Тиихэдээ метеорологическа алба хэхын тулада тэндэ байлгагдана гэжэ юрын шалтаг баридаг байһые һануулха хэрэгтэй гээшэ ха.

Түрүүшээр ракетэнүүдгүйгөөр Японой портнуудта орожо болохо байһан уһан доогуур ябадаг онгосонууд, энэ ушарта, Америкын ядерна буу зэбсэг Японой асарха зам табиха гэһэн үүргэтэй гэжэ тон эли байна.

Америкын уһан доогуур ябадаг онгосонууд Окинавын болон Тайваниин портнуудта ородог гэжэ Японой тусхай органуудай хэлэдэгынь юун тухай гэршэлжэ үгэнэб гэхэдэ, Японой портнуудые, США-гай эзэмдэжэ байһан Окинава, мүн КНР-эй газар бологшо Тайвань шэнгеэр, Америкын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байрладаг пунктнууд болгохо гэжэ байна бшуу.

Японой газар дээрэ хариин сэрэгүүдые байлгаха, хариин атомна флодой тэрэнэй портнуудта орохые зүбшөөхэ гээшэ—энэ флодой хододоо байрлалгаһаа гү, али хирэ хирэ болоод оролгоһоо дулдыдангүйгөөр — тус ороной дотоодын хэрэг гэжэ тоолохо аргагүй байна. Юуб гэхэдэ, энэ ушар Японой хүршэнэрэй аюулгүй байдалда, Алас-Дурна зүгтэхи амгалан тайбан байдалда гай түбэг татаха байна бшуу. Иимэ алхамууд хадаа Алас-Дурна зүгтэ өөрыгөө хамгаалха хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдээ, өөрынь хилэдэ тон дүтэхэнэ хэгдэжэ байһан эдэ бүхы сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые хараадаа абаха хыень Советскэ Союзые баадхана.

Ушар байдалай иимэр хүгжэлтые Советскэ правительство зайсуулха хүсэлэнтэй. Мүнөө, Карибска далай шадарай бэрхэтэй хэсүү оршон байдалай зайсуулагдаһанай һүүлээр, уласхоорондын байдалые шахардуу шанга болгохоор али бүхы ябуулга хэхэһээ правительство бүхэнэй бэеэ барихань илангаяа шухала байна. Уласхоорондын оршон байдал һайжаруулха, гүрэнүүдэй бэе бэедээ улам һайнаар этигэдэг болохо, дайнай аюул зайсуулха хэрэгтэ туһалхаар бүхы оронуудай правительствануудай оролдолго гаргахыень арадууд хүлеэнэ.

Японой правительство хадаа дээрэ хэлэгдэһэн һанамжануудые хүсэдөөр ойлгохо, сэрэгэй-стратегическэ зорилгоор Японой газарые гурбадахи гүрэнэй хэрэглэлгэһээ уламжалан, тэрээндэ ямар хойшолонгой тохёолдожо болохо байһые хараадаа абаха, Алас-Дурна зүгтэхи байдалые шахардуу шанга болгохоор ямар нэгэн алхам хэхэгүй бэзэ гэжэ найдажа байһанаа СССР-эй правительство элирхэйлэн мэдүүлнэ».

ХИЛЫН СААНАҺАА

Югославида уласхоорондын выставкэ ба яармаг болохоёо байна

БЕЛГРАД, февралиин 6. (ТАСС). Мүнөө жэлдэ Югослави орон дотороо уласхоорондын выставкэ, яармаг эмхидхэхэ юм. Тэдэнэй эгээ ехэнүүдынь Загребтэ болохо хабарай ба намарай яармагууд. Нови-Сад городто хүдөө ажахын үйлэдбэриин гаргаһан юумэнүүд, Белградта — шэнэ техникэ, Люблянада—«Мүнөө үе сагай электронико» гэһэн выставкэ нээгдэхээр хараалагдана, Лесковацта — «Текстиль ба текстильнэ машинанууд» гэһэн выставкэ нээгдэхэ.

Югославиин эмхидхэһэн уласхоорондын яармагууд болон выставкэнүүдэй олонхидтонь Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд хабаадалсаха юм.

Индиин компартиин национальна Соведэй сесси

ДЕЛИ, февралиин 6. (ТАСС). Индиин коммунис партиин национальна Соведэй сесси эндэ нээгдэбэ. Национальна Соведэй 109 гэшүүдэй 51 хүниинь энэ сессидэ хабаадалсаба. Национальна Соведэй олонхи гэшүүдынь «Индиин обороно тухай хуулиин» ёһоор түрмэдэ һуужа байна.

Национальна Соведэй хүдэлмэри найман үдэр соо үргэлжэлхэ юм.

Алуурщадай лагерь элирбэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 6. (ТАСС). «Үдэр дунда хүниие алаһан ушарһаа шалтагаалан, Фидель Кастрода, эсэргүү этэгээдүүдэй сэрэгэй һургуули хэжэ байдаг лагериин Мексикэдэ бии байһан тухайнь мүшхэлтэ мүрдэлгэ хэхэ ябадалда хүргэбэ», — гэжэ «Инкуайрер» гэжэ Филадельфиин газетэ мэдээсэнэ.

Б. Рассел Америкын газетэдэ бэшэг эльгээбэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 6. (ТАСС). «Вашингтон пост» газетэ Англиин элитэ философ Бертран Расселэй эльгээһэн бэшэгые тунхаглаба. Тэрэ бэшэг соогоо эб найрамдалай түлөө тэмсэл ябуулдаг организацинуудые мүрдэдэг ябадалые эрид буруушаана.

«Бүхы хүнүүдэй эрхэ сүлөөгэй түлөө оролдолго гаргадагбди гэжэ хэлэдэг аад, үнэндөө хэдэн миллион хүнүүдые үгы хэхээр бэлэн байдаг ямар общество гээшэб?—гэжэ тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.—Иимэ һанаа амараар хүнүүдые алаха хюдаха тухай бодомжолжо байдаг общество хүниие, хүнэй нэрэ түрые доромжолонгүй байха арганьгүй. Хүн зониие олоор алалгада эсэргүүгээр тэмсэдэг хүнүүдые тиимэ обществын мүрдэдэг хардадаг байһаниинь, тэдэнэй нэрэ түрые гутаажа, үгы хэхэеэ һанаашалдагынь туд болоһон ушаршье бэшэ, гайхалтайшье бэшэ.

«Кубада үнэн сэхээр хандахын түлөө тэмсэлэй комитет», «Эхэнэрнүүд, эб найрамдалай түлөө тэмсэгты!» ба «Пасифика Фаундейшн» мэтын организацинуудые хододоо мүрдэжэ мүшхэжэ байһандань дураа гутаһан тухайгаа мэдүүлхын түлөө энэ бэшэг бэшэжэ, Америкын Холбоото Штадууд тухай хэлэжэ байнаб.

Таанар, сүлөөтэ дэлхэй тухай шашагшад, нюуса полици — хүлһэнэй хобуушад, һүйдхэл хэдэг организацинуудай список табилга, политическэ үзэл бодол мүрдэхэ ябадал гэхэ мэтын юумэнүүд байжа болохо юм гү гэжэ бодоод үзэхэеэ янат» гэжэ Бертран Рассел бэшэнэ.

Хэһээгшэд олоороо алуулна

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 6. (ТАСС). Сайгонһоо 150 милиин газарта партизануудта эсэргүү дай хэһэн Нго Динь-Дьемэй сэрэгүүд олон хүнүүдээ алуулаа. Тэрэ дайнда жараад гаран хүн алуулһан, шархатаһан байна гэжэ АП агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ. Куа Лон мүрэнэй райондо болоһон байлдаанай үедэ Урда Вьетнамай сэрэгүүд нэгэ катераа, нэгэ десантна суднааа гээһэн байна.

Нигериин правительствын мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 6. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствын корреспондентын Манровиһоо (Либериин ниислэл) мэдээсэһэнэй ёһоор, правительствые унагааха ба президент Уильям Табмэн гэгшые алаха гэһэн зорилготой хорото хэлсээ хэгшэд элирүүлэгдэбэ гэжэ тэндэ соносхол гараба. Энэ хорото хэлсээндэ хабаадалсаһан табан хүнүүдые, тэдэнэй тоодо армиие командалагша полковник Дэвид Топсон гэгшэ арестовалагдаба гэжэ мэдээсэнэ.

Улаан далайн районд americано-саудовска сэрэгэй һургуули хэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 6. (ТАСС). Улаан далайн эрье шадархи Джиддын районд Америкын болон Саудовска Аравиин парашютистнуудай сэрэгэй маневрнууд үсэгэлдэр эхилбэ гэжэ Ассошиэйтед пресс агентство мэдээсэнэ.

Европоһоо тиишэ абаашагдаһан Америкын парашютистнүүд тэрэ маневрнуудта хабаадалсаха юм гэжэ Вашингтонһоо мэдээсэнэ гээд тэрэ агентство мэдүүлбэ.

Сэрэгэй гаргаша улам бүри ехэ боложо байна

БОНН, февралиин 6. (ТАСС). 1963 ондо Бундесверэй гаргаша 1,3 миллиард маркаар ехэ болохо юм гэжэ Баруун Германиин оборонын министр фон Хассель соносхобо. Бад-Годесбергдэ худалдаа наймаанай промышленна палатада үгэ хэлэхэ зуураа, сэрэгэй гаргаша тухай правительствада «нэгэ һаналтай» байнабди гэжэ тэрэ хэлэбэ. Бундесверэй сэрэгүүдэй тоо 500 мянган хүн болгогдохо юм гэжэ фон Хассель мэдүүлбэ.

Демократическа хүсэнүүд илаба

ТОКИО, февралиин 6. (ТАСС). Хойя городой (Токио префектура) демократическа хүсэнүүд мэнэ һая болоһон муниципальна һунгалтада ехэ илалта түйлаба: 26 депутадуудай одонхи мандадуудынь демократическа фронтын кандидадууд абаба. Городой муниципалитедтэ коммунис парти гурбан һуури, социалис парти—9 һуури эзэлбэ.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

Почтын таһаг нээхээр болоо

Могсохон тосхон—Чисаанын совхозой томохон һуурин юм. Эндэ 8 жэлэй һургуули, хүдөөгэй клуб, магазин болон өөрын электростанци гэхэ мэтэ бии. Хараха янзада яһала болбосон түхэлтэй. Гэбэшье эндэ мүнөө болотороо хэлхеэ холбооной таһаг үгы байһаар. Ямар нэгэн һайндэрөөр дашарамдуулжа гү, али юрын үдэрнүүдтэшье танил нүхэдөө, түрэлхидөө амаршалжа, телеграмма, бэшэг, открыткануудые дары ябуулха аргагүй байгдана. Бүхы тосхониие нэгэ почтальон хангадаг. Тэрэмнай хэлхеэ холбооной Михайловкын таһагһаа газетэ, журналнууд болон бэшэг, телеграммануудые зөөжэ, эзэдтэнь тараадаг.

Почтальомнай заримдаа тосхоной бүхы айлнуудта ябажа үрдидэггүй, тиигээд үдэр үдэрэй газетэнүүд эзэдтээ хүрэнгүй үнжэхэ, оройтохо баатай болодог.

Хориин хэлхеэ холбооной конторо Могсохон тосхондо почтын таһаг нээжэ, ажалшадай эрилтые гүйсэд хангадаг болохо аабза гэжэ найданабди.

Ц. Ванчикова,
хүдөө бэшэгшэ.

Гражданска авиациин 40 жэлэй ойдо

Үзэгдөөгүй ехэ дэбжэлтэ

дэхээ СССР-эй энэ үнинэй аэропортһоо һаяхан ниидэжэ гараа. Тиигэжэ Советскэ Союзай болон Кубын хоорондо хүнүүдэй ниидэхэ дэлхэй дээрэхи эгээн лэ ута агаарай зам нээгдээ.

...Командна диспетчерскэ пунктһаа ниидэлгын бүхы талмай элеэр харагдажа байдаг. Ниидэхээр бэлэн болоһон олон тоото ИЛ-нүүд, АН-ууд эндэ жэрылдэн зогсожо байдаг. Энэ шэнэ командна пункт навигационно приборнуудаар хүсэд хангагданхай. Энэ хадаа самолёдуудай ниидэлгые, сагай уларилай муу байхада тэдэниие буулгалгые эрхим һайнаар хүтэлбэрилхэ арга олгоно.

Локаторай сэнхир хүхэ экран дээрэ гэрэлтэһэн бүдэн харагдаадхина. Энэ хадаа «ТУ-104» аяншалгаяа дүүргэжэ ябана гээшэ. Хэдэхэн часай урда тээ самолёдой далинууд доро Ураалай хаданууд харагдадаг байгаа һаань, мүнөө пассажирнууд үбэлэй үеын Москвае һонирхон хаража ябана бшуу. Хэдэн минутын үнгэрхэдэ «ТУ-104» аэровокзалай перроной хажууда ерээд байна.

Үбэлэй үедэ самолёдоор аяншалхада тиимэшье таарамжатай бэшэ. Зүгөөр мүнөө агаарай энэ үнинэй гаваньда үдэр бүхэндэ хэдэн арбаад аятай зохид самолёдууд буужа, эндэһээ ниидэн гаража байдаг. Зунай сагта имагтал Кавказай болон Крымэй курортнуудта үдэр бүхэндэ 30 шахуу самолёт ниидэн гарадаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүн зониие шэрэлгэ хэдэн дахин нэмээ. Внуковта мүнөөнэйнь аэровокзалай хажууда шэнэ ехэ байшан баригдажа байнхай. Тэрэнэй торхонь бодхогдоо. Барилгашад удахагүй тэрэниие шэл болон алюминяар үнгэлэн хушаха байна.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ ЗАМУУДТА

АРХАНГЕЛЬСК. Хойто зүгэй ажалшад агаарай транспортые үргэнөөр хэрэглэдэг болоо. Хэдэн арбаад агаарай зам Архангельскые районуудай түбүүдтэй, хойто зүгэй холын һуурин газарнуудтай, областиин ой модошодой болон загаһашадай олон тосхонуудтай холбодог юм. Ниислэл, Ленинград, Мурманск болон бусад һуурин газарнуудта ошохоёо агаарай онгосонууд эндэһээ хододоо ниидэжэ байдаг. Архангельскын авиаторнуудай коллектив бүри һайн самолёдуудые туршажа абаха бэлэдхэл хэжэ байнхай. Бүлэг олон пилодууд «ИЛ-18» самолёдые жолоодохо һуралсалда хабаадана.

Хойто зүгэй арадай ажахын элдэб һалбаринуудта авиаци жэл ерэхэ тудам үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Загаһа болон далайн ангуудые бэдэрэн олохо, бариха, нэмжээ ой модоной фото-буулгабариие агаарһаа абаха, мүльһэнэй хахаантай тэмсэхэ хэрэгтэ агаарай гражданска флодой пилодууд ехэ туһа хүргэдэг. Архангельскын авиаторнууд ан баригшадые Сагаан далайн мүльһэн дээрэ буулгаха, агнуури хэдэг районуудһаа продукци зөөжэ асарха бэлэдхэл хэжэ байнхай.

ХАШАРҺАТАН ЯЛАРДАГ ГОЁ САМОЛЁДОЙ ДАЛИ ДОРО

РИГЭ. Ригэһээ Свердловск хүрэтэр «ИЛ-18» гэжэ самолёт ниидэдэг болоо. Энэ хашарһатан ялардаг гоё һайхан самолёдой дали доро Белоруссиин саһаар хушагдаһан тала дайда, Брянскын нэмжээ ехэ ой, Волго мүрэнэй һаба, Татарай нефтиин вышкэнүүд харагдадаг. Гурбан час 45 минута соо ниидээд байхада, Ураалай промышленна томо центрэй заводуудай хоолойнууд харагдажа эхилдэг. Свердловскдо хэдэхэн часай турша соо зогсоһонойнгоо һүүлээр самолёт гэдэргээ бусахаяа гарадаг.

Балтикые Ураалтай холбодог энэ зам мүнөө жэлдэ нээгдээ. Тус замда ябадаг турбовинтна самолёдуудые шадамар пилодууд жолоододог юм.

Ригые Москватай, Ленинградтай, Одессэтэй, Минсктэй, Киевтэй холбодог агаарай замуудаар Латвиин лётчигууд самолёдуудые жолоододог. Нютагай агаарай замаар үдэр бүхэндэ хэдэн зуун хүн шэрэгдэдэг юм.

МОЛДАВИИН ОГТОРГОЙДО

КИШИНЕВ. Молдавида мүнөө ехэ саһан оронхой. Гэбэшье Кишеневой аэропортдо ажал хүдэлмэринь минутыншье турша соо зогсодоггүй. Юһэн союзна замаар пассажирнууд ниидэн гарадаг, ашаан шэрэгдэдэг, тиихэдэ нютагай 23 зам республикын ниислэлые городууд болон районой түбүүдтэй холбодог юм. Май һараһаа эхилэн хэдэн олон промышленна центрнүүдтэ үрэ, жэмэс самолёдоор эльгээгдэдэг болоо. Агаарай замаар урда тээнь гол түлэб үрэ жэмэс шэрэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө электротехническэ промышленностиин һаяшаг баригдаһан предприятинуудай продукци Молдавиһаа Москва, Якутск, Ригэ, Владивосток, Минск болон Свердловск эльгээгдэдэг болоо.

Кишиневой аэропортдо һаяхан болотор «ЛИ-2» самолёт эгээн лэ «бараг» һайниинь гэжэ тоологдодог байһан юм. Мүнөө «АН-10» гэжэ турбовинтна томо самолёдууд Москва, Донецк, Симферополь, Адлер болон Минеральные воды хүрэтэр хододоо ниидэдэг болонхой. Молдавиин ниислэлдэ «ИЛ-18», «АН-24», «ТУ-124» самолёдууд буудаг. Мүнөө жэлдэ «АН-10» самолёт Кишинев Ленинград хоёрой хоорондо ниидэдэг болохо.

ҮҮР САЙХАТАЙ САСУУ

ХАБАРОВСК. Самолёдууд болон вертолёдууд—«ТУ-114», хурдан түргэнөөр ниидэдэг «ТУ-104», олон хүнэй һууритай «ИЛ-18» болон «АН-10» гэжэ самолёдууд Хабаровскын аэропортһоо удаа дараалуулан ниидэн гаражал байдаг. Хүнүүдые болон почтые абаад, тэдэнэр Москва, Ленинград, Новосибирск, Свердловск, Одессэ, Магадан болон бусад газарнуудта ниидэн ошодог. Николаевск-на-Амуре, Охотск, Южно-Сахалинск, Благовещенск городууд хүрэтэр «ИЛ-14», «ИЛ-12» гэжэ самолёдууд Алас-Дурна зүгэйхидые хэдэхэн часай турша соо абаашадаг юм. «АН-2», «ЯК» гэжэ самолёдууд, вертолёдууд үүр сайхатай сасуу районой центрнүүд, приискнүүд, леспромхозууд тээшэ ниидэжэ эхилдэг. Эдэ самолёдууд болон вертолёдууд геологическа партинуудта, ангуушадта, алтанай приискнүүдтэ ниидэн ошодог юм.

Хабаровсктай самолёдоор холбоо байгуулаагүй томохон һуурин газар Алас-Дурна зүгтэ мүнөө байхагүй. Амар мүрэн дээрэхи город агаарай зам харилсаанай шухала түб болонхой. Тэрэнэй аэропорт орон доторхи томошог порт болоно.

ХОНШУУХАН ҮНЭРТЭЙ СЭСЭГҮҮД

АДЛЕР. Мимозын алтарма мүшэрнүүдые, хоншуу үнэртэй гиацинтнуудые москвагайхид түргөөр худалдан абадаг. Эдэ сэсэгүүд ниислэлһээ 2000 километр холо Абхазиин болон Сочиин сэсэг таригшадаар ургуулагдадаг байна.

Нарата дулаан урда зүгэй үршөөл бологшо эдэ сэсэгүүд эндэһээ ороной олон районуудта самолёдуудаар эльгээгдэдэг. Адлерска «Южные культуры» гэжэ совхоз пальмануудые, хододоо ногоон байдаг гоёолтын бусад ургамалнуудые Сибирь, Свердловск, Украина болон холын хойто зүгтэ эльгээһэн байна.

Адлерай аэропортые Кавказай агаарай үүдэн гэжэ нэрлэдэг. Ехэ Сочиин курортнуудта үнгэрэгшэ жэлдэ 1.400 мянган хүн амараа. Амарагшадай хахад шахуунь далайн эрье самолёдоор ошоһон байна.

Үбэлэй сезон Хара далайн Кавказдахи эрьеые Красноярсктай, Омсктой, Новосибирсктэй, Карагандатай холбодог агаарай шэнэ замууд анха түрүүнээ нээгдээ.

ТАСС-ай корреспондентнүүд:
В. Новиков, Н. Попов, Д. Гефтер, Б. Гиссер, С. Стыров, О. Мастрюкова.

Цэрэн ГАЛАНОВ.

ГЭДЭРГЭЭ БУ ХАРА

«Даржаае ламаар хүдөөлүүлээ гэжэ Санданай райкомдо мүргэхэдэнь, урдаһаань: «Ши иигэжэ гушаад ондо хүнүүдые хардадаг байгааш. Большевик Гармаев Бадмын яагаад алуулһые бидэ мүнөөшье болотор хүсэд мэдэнэгүйбди. Шил тиихэдэ хажуудань байһан байнаш»—гэжэ хэлээ юм ха. Бадмын орондо тиихэдэ түрүүлэгшэ болохо гэжэ Сандан өөрөө алалсаашьегүй һаа, мэдэжэ байгаад хэмжээ абаагүй гэжэ һэжэг бии. Теэд энэмнай баһал алалсаһантай адли ха юм»—гэһэн абяан сахилгаанһаа түргөөр айлһаа айлда тарашаба.

Булта зоной энээн тухай хэлсэжэ байбашье, Сандан өөрөө эгээ һүүлдэ дуулаба. Энэ мухар һүзэгтэнэй, ламанарай хэрэг гэжэ тэрэ гансата ойлгобо.

«Тиигээд хэн мүнөө намда этигэхэб?

Хуушанайм хүсэн, шадал һалаа. Ажабайдалда олон шэнэ һэлгэлтэнүүд болоо. Энэ хубилалта бултыень ойлгохо сагшье, һургуулишье бага.

Сугтаа тэрэ үедэ байһан, хүдэлһэн зоноймзариманиинь дайнда, гушаад ондо үгы, үлэһэн зониишье тэрэ үни холын юумые бултыень мартаа, мартаашьегүй һаа, хэлэжэ үгэхэгүй ха юм даа. Даржаал байгаа һаа, бултыень хэлэхэ һэн даа.

Үгы даа, энэ ганса һүзэгтэн, ламанарай хэрэг бэшэ.

Энээн тухай үни абяан гараха аад, Даржаагай үхэтэр аяар хорёод жэл намтай зэргэлжэ ябаһан, намайе һайн мэдэхэ нютагайм нэгэ хүнэй зосоо энэ бодол булаатай байгаа. Даржаагай үшөө хорёод жэл ябаа һаа, үшөө хорёод жэл булаатай байха һэн. Теэд нэгэнтэл гараха байгаа.

Би Даржаае ламаар хүдөөлүүлээ гэжэ райкомдошье дуулгаагүйб. Теэд мэдүүлээ, мэдүүлээшьегүй һаам, энэ үгэ тарахаяал тараа ха юм даа»—гэжэ Сандан бодобо.

Совхозой шэнэ дарганар Дамбаев Эрдынеев хоёрто Санданай энэ асуудалаар хандахадань, тэдэнэр альгануудаа дэлгэжэ, «райком ошыт даа. Бидэ эндэ һая ороһон юушье мэдэнэгүйбди»—гэбэд.

Райком гушаад ондо байһан хоёр дабхар хуушан модон гэртэ байгаа. Энэ гэр Хэжэнгын дасанай дуганай модоор баригдаһан юм. Харин дасанай дүрбэн дабхар шулуун хананань городһоо гранат асаржа, бута сохигдоһон байгаа.

Мүнөө энэ гэр газаа тээһээ штукатурдуулжа, сагаан шэрээр шэрдүүлэнхэй, ганжарнуудынь үни һарабшаһаань абанхайшье һаань, Санданда шэрын саана дуганай бүдүүн шара модон тэрэ зандаа харагдаһан шэнги байба.

Хүнэй хүлһөө элэшэһэн гэшхүүрээр хоёрдохи дабхарта гаража ябатараа, Сандан Юнжаб Бимбаевтай духа духаараа мүргэлдэшэн алдаба.

— Энэ та Бимбаевич гээшэ гүт?

— Тамнай, байза, хэн бэлэйт? Яагаашье таниһан нюур гээшэб...

— Городой үйлсэ бэшэ хадань, таняа болоо бэшэ юм гүш? Баһа дан яашоо һэмши—гээд, Сандан «Юнжабаар танюулаад яахамнишье гээшэб, теэд нэгэл хөөрэлдэжэ эхилээ ха даа, дүүргэхэ болоол даа» гэжэ бодобо.

— Сандан бэшэ аабзаш? Энэ иихэдээ үбгэрэгдэжэл байнал даа. Ажабайдалнай, ажалнай иигэжэ сагыемнай эдинэ ха юм даа. Ши мүнөө хаанабши?—гэжэ Бимбаев абяагүйгөөр Санданай хубсаһые гуталһаань толгой хүрэтэрнь ехэ удаан ажаглан хараад дуугарба. Тэрэ алтан ооһортой нюдэнэй шэлтэй, халсаржа эхилһэн үһэеэ ехэ оролдосотойгоор хойшонь һамнаһан байба.

—Бишье нютагһаа холо хаагуур ошохобиб даа. Мүнөө бригадир болоод байнаб.

—Бригадир? Һайн лэ даа, ехэл һайн гээшэ,—гэбэ Бимбаев. Харин бригадираар хүдэлхэдэшье һайн гэһыень, урдань түрүүлэгшэ ябадаг аад, мүнөө бригадир болоһондоньшье һайн гэһыень Сандан ойлгобогүй.

—Ши ямар һонин хүн эндэ бии болобош?—гэбэ ээлжээндээ Сандан.

—Наһатай болоходо, түрэһэн нютаг городһоо татаа даа. Эндэ мүнөө райкомой аппарадта хүдэлхээ ерээб. Шимни гэшүүн һэн бээзэш?

— Партиһаа гаргагдаа үгы гүш гэжэ һурахаяа һанаа гүш? Билетни хармаандаа даа.

— Яагаашье хүхюутэйгшэбши даа, Сандан. Зандаал ха юмши. Һайн! Һайн!—гээд, Юнжаб айхабтар шангаар гэнтэ энеэжэрхибэ. Сандан Юнжабай энэ энеэдэнэй баһа яагаад гэнтэ үгы болошодогые ёһоор мэдэнэ. Харин урдань тиихэдэ Юнжабай хоолойнь мүнөө энэ хониной маарһандал бэшэ, гар дорьбуулма хонгёо агша бэлэй.

«Городһоо, дулаан квартираһаа гараал ха даа хэрэгшнишье муул ха юм даа. Юун нютаг шамайе татаха һэм, нютагайнгаа зониие городто харахадаа, саашаа тэрьелдэг һэмнайш. Бэеэ хэхэ ондоо газарни үгы болоо гэжэ, сэхыень хэлыш»—гэжэ Сандан зосоогоо шэбшэбэ.

Арба гаран жэлдэ эдэ хоёр уулзаашьегүй һаа, ондоо хөөрэлдэхэ юумэниинь мүнөө олдобогүй.

Хоюулаа гэнтэ яаража, ехэ түргэн гар гараа барисалдаад, урда урдаһаа дохилдон, хоёр тээшээ һалабад.

Хэндэньшье энэ уулзалга баяр асарбагүй. Харин Санданда Юнжабай эндэ бии бололго Бадма тухай зар тунхаг тараалга хоёрой хоорондо нягта холбоо байһан шэнгеэр һанагдаба.

Бадма тухай Юнжаб үгэ тарааха аргагүй байгаа гэжэ Сандан мэдэбэшье, тэрээндэ энэ уулзалга ямар нэгэн үйлын хара үдэрөөр тохёолдоһон мэтэ байба.

Санданда иигэжэ бодохо шалтагаан яһала байһан байгаа.

...Колхозой тогтоһон түрүүшын жэлнүүдтэ Бадмын алуулһанай һүүлээр Сандан түрүүлэгшэ, Юнжаб орлогшонь байһан юм.

Нэгэтэ суглаан дээрэ Юнжаб коммунистнуудай хоорондо хоб зөөжэ, яһа хаяһанайнгаа түлөө партиһаа гаргагдаха болоо һэн. Санданшье тиихэдэ: «Юнжабые гаргаха!» гэжэ гараа үргөө бэлэй. Харин энэ үедэ гэнтэ Юнжаб үбэл дунда газаашаа сэмсаараа гараад, хойто ой тээшэ «Боожо үхэхэм!» Социализмын түлөө боожо үхэхэм!»—гээд гүйшэбэ.

Тэндэ байһан зон шуугаад, хойноһоонь эрьюулжэ оробод. Юнжаб модон соо ороод, олон, томо гэшүүһэтэй нарһадай тойроод дүүрэн байбашье, нэгэ бишыхан үмхирһэн хүхэ гэшүүһэндэ үргэн горьётой бэһээ тайлажа, хүзүүгээрээ орёогоод шагтагалдашаба.

Гэшүүһэн Юнжабые даангүй тас гэжэ хухаршаба. Хүзүүгээрээ бага улаан зурлаатай. болоһон Юнжабые хүн зон гар дээрээ үргэжэ һөөргэнь асарба. Тэрэ бэеэрнь райком, һүүлдэнь город дуудажа. хүлынь газарта хүргэнгүй томо ноён болгожорхёо һэн. Харин Юнжабые газаашалһанайнгаа түлөө колхозой партийна организацида тиихэдэ нилээд сэбэрлэлгэ болоогшо бэлэй.

Мүнөө Юнжаб дээрэһээ һаял бууж ерэбэ ха юм даа...

Райкомой нэгэдэхи секретариин таһагта олон хүн ээлжээн байба.

Сандан эгээ наанань малгайгаа үбдэг дээрээ абажа табяад, абяагүйгөөр һуушаба.

Тэндэ ээлжээндэ байһан зон нэгэшье үгэ хоорондоо дуугаралсанагүй, өөр өөрынгөө бодолнуудта ээлэгдэнхэй хэбэртэй.

Кабинедэй үүдэндэ, томо дарьягар машинын саана һууһан басаган хамаг үһэеэ толгой дээрээ үбһэнэй бухал шэнгеэр монсогойлжо уянхай, хюмһануудаа шад улаан шүһан шэрээр шэрдэнхэй, эндэ огто гансаараа байһандал, тэдээн тээшэ харанашьегүй, бултанһаа шангаар телефоноор дуугаралсана. хамар дороо гүнгэнэн дуу дуулана. Бишыхан сүүмхэ сооһоо гэрэл гаргажа, нюураа хаража, уралаа дахин шэрдэнэ. Сагаан хүлнүүдынь стол доогуур наашаа сэхэ бултайжа, Санданай нюдэ һаргуулан жүрылдэнэ.

Энэ үедэ гэнтэ газааһаа портфель баринхай Юнжаб Бимбаевич орожо ерэбэ.

Басаганай нюур гансата гэрэлтэжэ, хүл дээрээ бодоод:

— Сайн байна, Юнжаб Бимбаевич! —гэбэ.

Юнжаб Бимбаевич басаганда доро дохёод, тогтонгүй, ходоро үнгэржэ, ээлжээндэ байһан зон тээшэ харанашьегүй сэхэ секретариин кабинет руу орошобо.

Хүнүүд абяагүй нюур нюураа харалсабад. «Юун боложо байна гээшэб? Юнжабни өөрөө гэнтэ секретарь байба гээшэ гү? Ондоо хүн һэмнай: Теэд һэлгээ аалам. Мүнөө юумэнэй һэлгэхэ ехэ түргэн лэ. Юнжабай секретарь һаань, хэрэгни һалаа» гэжэ Сандан уруугаа хараад, һуужал һууба.

Хэдышьеб сагай үнгэрһэн хойно машинистка басаган Санданда дүтэлжэ:

—Та үбгэн, хэндэ, али таһагта хэрэгтэй һэмта? Энэмнай партиин райкомой нэгэдэхи секретариин кабинет абша бы даа...,—гэжэ ехэ һэжэглэнгеэр һураба.

—Тиимэл даа, мэдэнэб — гэбэ Сандан. Тэрээндэ гэнтэ эндэ ерэһэниинь айхабтар ехэ алдуу, хэндэшье хэрэггүй, огто үлүү хүн шэнгеэр һанагдаба.

Энэ үедэ Санданай ээлжээн тудажа, тэрэ һалхинда хойноһоо туулгагдаһандал, үрсэгэнэн, дороо хүлөө хүсэд мэдэнгүй кабинедэй түмэр барюултай үүдэ татаба.

Сандан наһан соогоо олон ажал хэһэн юм. Ямаршье ажал хэхэдээ. тэрэнэй хүл тушаатай морин шэнги ээдэлдэжэ, хэлэниинь һогтуу мэтэ ээрэлдэжэ үзөөгүй. Анханайшье Сандан үгэ хэлэхэдээ бэрхэ бэшэ һэн. Үгэ хэлэнхаар, балта бариад кузница руу гү, али хажуур бариад, сабшалан тээшэ ошоһониинь дээрэ байгаа. Теэд заримдаа өөрһөөнь һураггүй доро зоной ноёд гээшэбди гээд, партиин нэрээр сэсэрхэлдэхэдэ, Сандан баһа партида орохо баатай болоо һэн.

Мүнөө энэ таһагта Санданай ороходонь, нэгэ залуумһаг, костюмайнгаа энгэртэ дээдэ һургуули дүүргэһэн ногоон ромб зүүһэн хүн столой саанаһаа бодонгүй дохёод, хэрэг тухайгаа хөөрэхынь уриба.

Юнжаб столой саана бэшэшье һаа, баһал хажуудань стул табижа, ехэл дүтэ хүн хэбэртэй, шэбэнэн һагад, аймагай һонинуудые хөөрэнэ.

Санданда Дагбаевай дохиходо, Юнжаб баһа дохилсобо.

—Танилсагты, энэмнай хуушанай коммунист, минии нүхэр Сандан Ванданов гээшэ,—гэжэ Юнжаб ехэ түргэн һууриһаа бодоод, сценэ дээрэ байһандал үргэнөөр гараа дэлгээбэ.

Сандан хүл дээрээ холошог байтараа столдо дүтэлжэ, Дагбаевай зөөлэхэн аад, адхахада шүрбэһэлиг гар бариба.

Дагбаев һууриһаа бодобо. Урда урдаһаа харалсаад, нэгэ бага зогсобод.

—Аа, энэ та Ванданов өөрөө гээшэбта. Хэжэнгын совхозһоо гүт? Тан тухай нюуса бэшэг ороод байна. Мэдэнэ гүт?

—Харин би тэрэл хэрэгээр танда ерээб. Гармаев Бадма тухай... Тиимэл бэшэг гү даа,—гэжэ Сандан секретариин түрүүн өөрөө энээн тухай хэлэжэ эхилһэндэ зосоонь нэгэ бага хүнгэн болобо.

Сандан шадаха зэргээрээ, тэбдэнгүй, энэ абяанай худал байһан тухай хөөрэбэ.

— Тантай Бадма Гармаевай тэрэ үедэ сугтаа хүдэлһэн, энэ ушар мэдэхэ гэршэ бии гээшэ гү?

—Байгаа бэд даа. Энэ Юнжаб Бимбаевшье мэдэхэ байхал.

—Юугээ хэлэнэт, нүхэр Ванданов. Би энэ танай харанхы хэрэгтэ хабаатай бэшэб,—гээд Бимбаев гэнтэ ябахаяа яарашаба.

— Үгы, теэд нэгэ нютагай хуушан коммунистнууд бэе бэеэ мэдэлсэхэ байгаа зон бэшэ гүт? Нүхэрни гэнэ һэмнайт,—гэжэ Дагбаев Юнжабые байлгажа һураба.—Би Бадма Гармаевые Зандановай буудахыень хараа һэн гүт гэжэ һуранагүйлби, харагдаһан байгаа һаань, мүнөө хэмжээн абтаһан байха һаабза. Ванданов Гармаев хоёр тиихэдэ бэе бэедээ ямараар хандадаг һэм. Тэрээн тухай би танһаа асууха байнаб, Юнжаб Бимбаевич.

—Би юушье мэдэнэгүйб. Энэ харанхы хэрэгтэ намайе бү орёолдуулагты. Ванданов тиихэдэ түрүүлэгшэ болохоёо ехэтэ хүсэдэг байгаа. Намдашье харгы үгэгшэгүй һэн. Бадмын һүүлдэ нээрээшье Сандан түрүүлэгшэ болоо һэн,—гээд Юнжаб һэмээхэн үгы болохоёо үүдэн тээшэ сухариба.

—Худалаар хэлэнэш! Бай! Хаанашье одоол ошохогүйш.—гэжэ Сандан хоёр алхахадаа, Юнжабай урда үүдыень халхалаад орхибо.

Мүнөө тэрэнэй толгой руунь гэнтэ айхабтар халуун шуһан шуугаад, хаанаһааншьеб залуугайнь үни мартагдаһан хүсэн бурьялжа, хамаг юумэн хамаагүй болошобо. Хэлэхэ гэһэн үгэнүүдынь, эдэ хэдэн хоногто унтаагүй бодоһон бодолнуудынь—булта угаахада гарахагүй газарай хүрьһэнтэй ниилэһэн тэбхэр нюдарга руунь орошобо. Нэгэл дахин Юнжабай халзан дээрэ буулгажархёо һаань, хамаг бодолынь сүлөөршэхэ шэнги байба

—Зай, зай, Сандан яанаш. Үхибүүд бэшэлди,—гэжэ Юнжаб энеэбхилэн хэлэбэ, тиигэбэшье халзан толгойнь хара хүлһөөр хушагдашаба.

— Ши энэ наһандаа нэгэ дахин нюдэ руум хараад, сэхэ хэлэ. Би хүниие алахаар хүн гүб?

— Һэ, яажа мэдэбэ гээшэбиб. Би хаража байгаа бэшэлби. Нюдэ руугаа харалсаһанаймнайшье хэрэггүй. Шишье басаган бэшэш, бишье хүбүүн бэшэб. Тэрэ наһамнайшье үнгэрөө. Харин райкомой инструктор Юнжабые ямар нэгэн бригадирай хайшан гэжэ энгэрдэһые райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Дагбаев хаража байгаа. Иигээд миин һалахаб гэжэ бү һана. Хүниие доромжолхо гээшэш мүнөө харюутай болоо гэжэ мэдэ,—гээд тэрэ ехэ түргэн гарашаба.

Үүдэндэ тогтожо, ээлүүдгүй гэдэргээ гараад, нюдэнэйнгөө шэл аршажа, абар табар үһэеэ һамнаад, машинистка басаганда доро дохёод, аажам алхасаар саашаа ябашаба.

Яараһандаа Юнжаб портфелеэ диван дээрэ мартажархиһан байба. Халсаршаһан энэ портфель ээзэнэйнь эндэ үгышье һаань, хаанаб даа дүтэ, ханын саана гү, али стол дорошье шагнажа байһан шэнгеэр Санданда үзэгдэбэ.

Дагбаевта баһа иимэ бодол толгойдонь ороо гү, али үгы гү—мэдэхын аргагүй—тэрэ абяагүй Сандан Юнжаб хоёрые шагнаад мүнөө:

— Үшөө гэршэлхэ хүн байха гү? —гэбэ.

— Байгаа бэд даа. Бүхы нютагни гэршэ болохо байха.

— Теэд бүхы нютагнайл үгэ хүүр гаргажа байна бэшэ аал?

Дагбаевай энэ асуудалдань Сандан ямаршье харюу үгэжэ шадабагүй.

— Сандан... Ямпилович, зүб хэлэбэ гүб обогыетнай? Би танай хэрэгтэй танилсабаб. Юун гэжэ хэлэхэбиб даа, нилээд лэ ябаһан хүн байнат. Иимээр лэ ажаллаһанайтнай түлөө баяр хүргэхэ ёһотойбди. Теэд нюуса бэшэгэй ороод байхада, шалгаха, танһаа һураха манай журам. Гэртээ ошоод, үшөө бодожо үзэгты, тэрэ үедэ сугтаа хүдэлһэн һайн гэршэтэйл байгаа һаатнай, танда хүнгэн байха һэн. Энэ хэрэгыетнай прокуратурада бидэ дамжуулхабди, харин шиидхэхэдээ танай совхозой партийна суглаан шиидхэхэ байха. Коммунистнуудай өөһэдынь үгэ мүнөө ехэ үнэтэй,—гэжэ Дагбаев Сандан Юнжаб хоёрой татасалдахые огто хараагүй шэнгеэр хэлэбэ.

—Дарма Гомбоин лэ одоол мэдэхэ хүн байха,—гэжэ Сандан аргаахан, өөртөө шахуу гарахаяа ябахадаа дуугарба.

— Тэрэ үедэ сугтаа хүдэлһэн гүт?

— Тиимэ. Тиихэдэ правлениин гэшүүн ябаһан юм.

— Һайн лэ гээшэ. Тиимэл зондоо найдагты,—гэжэ Дагбаев Санданай нюдэ руу сэхэ хараба. — Би танһаа үшөө нэгэ ондоо асуудал һураха байнаб. Болохо гү? Та Хэжэнгын дасаниие эмдэхэдэ байлсаа һэн гүт? Гранат асаржа тэһэлээ юм гэлсэгшэ гү даа?

— Үгы. Байлсаагүйб.

— Хэрэггүйл юумэ болоһон юм даа.

— Юун хэрэггүй гэжэ. Би таниие ойлгоногүйлби. Дасан үгы болоһондоо гү?

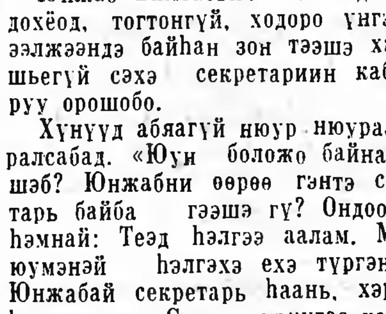
— Тиимэ. Мүнөө байгаа һаа, гоё һайхан буряадай урданай музей болоод байха байгаа ха юм.

«Үнинэй ноён ябаһан хүн гээшэ гү даа, али һаянай гү? Һаянайл хаш даа. Яагаа дан зөөлэн, урин шэнгеэр харагданаб. Гэнтэ иигэжэ ябаһаар ямар нэгэн нохойдо мэхэлүүлэгшэб, хардуулагшаб, энээнээ ойлгожол ябаа юм гээбы даа»,—гэжэ Сандан өөрынгөө дүшэндөө дүтэлшэһэн, һамгатай, үхибүүтэй ехэ хүбүүн тухайгаа бодоһондол Дагбаев тухай сэдьхэжэ, һанаандаа хайрлажа байгаа һэн.

Шэнэ повестьһоо абтаба.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной февралиин 8.

Хуурай Цахирай Санжиевагай худал үнэмшэлгэ тухай

Худал хуурмаг үнэмшэлгэнүүдые танил талынгаа хүсөөр хармаандаа хээд, һургуулида ороһон нэгэ хүн тухай иимэ бэшэг минии нэрэ дээрэ хүрэжэ ерээ.

«1962 оной декабрь һарада Зэдын аймагай түб тосхон Петропавловка дээрэ худалдаа наймаанай һургуули нээгдэһэн юм гэжэ бидэндэ мэдээжэ. Энэмнай ехэл һайн гээшэ, юундэб гэхэдэ, манай хүдөө нютагуудай худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ тусхай һургуули дүүргэһэн мэргэжэлтэд хүдэлхэдөө хүн зондоо хэды ехэ туһатай байха гээшэб!

Тиихэ зуура дээрэ дурсагдаһан шэнэ нээгдээшэ һургуулидамнай хүнүүдые абахадаа хайша хэрэгээр хандаха ябадалнууд үзэгдэнэ. Танил талынгаа хүсөөр худал үнэмшэлгэ абаһан хүнүүд энэ һургуулида ороод һуража байдаг. Манай Захааминай аймагай Дүтэлүүр сомоной Хуурай-Цахир гэжэ нютагта түрэһэн Санжиева Екатерина Будаевна гэдэг оройдоо табахан класс Хужартын долоон жэлэй һургуулида дүүргэһэн юм. Тэрээнэйнгээ һүүлдэ хаанашье һураагүй, хүдэлөөгүй аад, Дүтэлүүрэй сельпогой түрүүлэгшэ Галсановһаа сельподо хүдэлһэн гэжэ ажалай дэбтэр абаад, Зэдын продснабта наймаалагшаар хүдэлһэн байна. Дүрбэ-таба һарын туршада хүдэлхэ зуураа, худалдаа наймаанай журам бүдүүлигээр хазагайруулһанайнгаа түлөө ажалһаа гаргагдаһан юм. Элдэб олон гуйлтануудые бэшэжэ, гэм зэмэгүйгөөр тэндэһээ мултарһан юм. Энээн тухайдань Зэдын продснабай кадрнуудай таһаг ажалайнь дэбтэр дээрэ юун гэжэ бэшэһэн юм ааб?

Ажалһаа гаргуулһанайнгаа удаа Үлэгшэнэй дунда һургуулиин директор Жамсарановада сэхэ ошоод, долоон класс дүүргэһэн тухай үнэмшэлгэ абаһан байна. Долоон класс дүүргэһэн нэрэтэй, худалдаа наймаанай организацида урагшатайгаар хүдэлһэн гэжэ үнэмшэлгэтэй (энээниинь Захааминай аймпотребсоюз үгэһэн) шэнээр нээгдэһэн Петропавловкын һургуулида ороод, мүнөө һуража байна. Худал дансануудые үгэһэн Дүтэлүүрэй сельпогой түрүүлэгшэ Галсанов, мүн Үлэгшэнэй дунда һургуулиин директор, Захааминай аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд энэ хүмнай хэр зэргын наймаалагшан болохо ааб гэжэ бодожо үзэһэн байгаа ха гү? Худал үнэмшэлгэнүүдые суглуулаад, һургуулида ороһон Санжиева гээшэмнай саашадаа зондоо ямар туһатай болохо хүн гээшэб?

Мархайн аша Тархай.

АЛТАЙН СОВХОЗ

Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозой тосхонуудай түхэл шэнжэ хубилжа байнхай. Хото городой түхэлэй, таарамжатай олон дабхар гэрнүүд, соёлой ордонууд, больницанууд, һургуули, хүүгэдэй саад болон яслинууд баригдана.

Тельманэй үйлэдбэриин управлениин Новоалтайн совхоздо хүдэлмэришэд, механизатор, малшадай 96 бүлэнэр энэ жэлдэ шэнэ байрануудта оробо. Түрүүшынхеэ хүдөө газарта 48 байратай томо панельнэ гэрнүүд ашаглалгада үгтэбэ. Эдэ гэрнүүд һүүлшын соёл болбосоролой бүхы эрилтэдэ таарана.

Петр Апанасенко (1-дэхи зураг) 1954 ондо Совет Армиин албанһаа табигдажа, Коммунис партиин уряалаар Алтайн шэнэ боро газар элдүүрилхэеэ ерээ һэн. Эндэ тэрэ хүдөө ажахын механизациин училищи дүүргэжэ, трактористаар хүдэлхэ зуураа эрхим механизаторнуудай нэгэн болонхой.

Мүнөө Апанасенкын бүлэ хоёр таһалгатай байра абанхай.

Баян дэлгэр байдалтай совхозой хүдэлмэришэдэй үхибүүдшье хүхюун, золтой, баяртайнууд. ... үдэр тэдэнэр сэ... сэнгэжэ, санын ... һа хээлэн гүйлд... зураг) Холоһоо ... совхозой тосхон ... шэнги. Олон даб... дэй жэрылдээн, ... болоходо, мянга... нуудай эмнилдэ... даа мүнөөнэй х...

Бүри заахан ... амар болонхой. ... гээ уужам таһа... гүйлдэхэ, х... ямар гоё гэ... саадтамнай үнг... хай, ном, зураг... ха.

Заримдаа ва... маржа байха... аятайб! Жолоо... заахан Людочка... раг) Евдокия ... гай «сүлөөдэ» та... леэжэ ядан һуу...

ТАСС-ай фо...

Шатар

Туллалдаан эхилб...

Шатараар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Алас Дурна зүгэй зоной ээлжээтэ наадан Якутск городто эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ Буряадай, Яхадай АССР-эй, Шэтын, Магаданай, Сахалинай, Амурай областьнуудай, Примориин хизаарай командануд хабаадалсана.

Эндэ бэрхэ шатаршад ехэ олоороо суглараба. Тэдэнэй дунда СССР-эй спортын нэгэ мастер, мастернуудай 16 кандидадууд, нэгэдэхи разрядай 25 шатаршад бии.

Түрүүшын турта Буряадай команда наадаагүй. Сахалинайхид магаданайхидые 4,5:1,5 тоотойгоор шүүбэ. Шэтынхид амурайхидые 4,5:0,5 тоотойгоор, примориинхид Яхадай шатаршадые 4:1 тоотойгоор шүүбэд.

Хоёрдохи турта манай республикын команда Яхадай шатаршадтай уулзаба. Манай шатаршан Ушаков мастерта кандидат Ефимовые юумэ болгонгүй шүүбэ. Мельников алдаха тооной болоод байһан аад, нүгөөдынгөө алдуу хэһэнэй ашаар Афанасьевтай тэнсэбэ. Могордоев нэгэдэхи разрядай шатаршан Васильевта алдажархёо. Хойшолуулагдаһан партидаа Власов мастерта кандидат Афанасьевые шүүхэ хэбэртэй, Яха... пион Савельевтэй ... хоёр хүбүү дутуут... ватай наадаха ба... даниинь болобогү...

Айлшадые угта...

1963 оной түрүүшын хахадта Эхэ оронойнгоо хэдэн бэлигтэ дуушадые, хүгжэмшэдые, гастрольно зарим коллективүүдые Улаан-Үдэ хотодомнай айлшалыт гэжэ Буряадай филармони уриһан байгаа.

Энэ уряалыемнай хүндэтэй дээрэ хүлеэн абаха зуураа, асарха программынгаа зарим тэды номернуудые айлшаднай эртээнһээ дурадхаһан байна. Гүрэнэй Таджигай хатарай ансамбль 80 хүнэй хабаадалгатай «Бахор» гэжэ нэрэтэй хатар наадаха, СССР-эй Арадай артист Тамара Чебан Молдав оркестрэй хүгжэм доро дуунуудые гүйсэдхэхэ, СССР-эй Арадай артист А. Кривченя, РСФСР-эй Арадай артистнууд И. Масленникова, П. Селиванов, РСФСР-эй габьяата артист С. Хромченко гэгшэд вокальна концерт... пачуудай Уласхоо... лауреадууд М. Фи... ев, Н. Забавнико... гэгшэд скрипичнэ... программатайгаар ... ствын габьяата ... профессор С. Кну... чель дээрэ наада...

Ленинград хоты... рэмжэтэ театрай ... шалгай лауреат Н... тай хүн», «Кремли... «Гурбадахи патети... жэгүүдһээ компози... ха, Гүрэнэй шанг... Мехнецов В. И. Л... даха юм. Бүхэрос... концертнэ нэгэдэл... Ямпольский, А. ... гэгшэд «Сергей ... «Инаг дуран», «... гэд», «Совет ура... гаа» гэһэн прог... шалжа ерэхэмнай...

Негр арадай ... то Ромалио эстр... нартай айлшалха...

Филар...

Витамин элбэгтэй тэжээл бэлэдхэнэ

Захааминай Михайловкын дунда һургуулиин залуу натуралистнар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хурьга абалгын халуун хүдэлмэридэ хабаадалсана. Биологиин багша Клавдия Кирилловна Фалилеевагай заабари доро байгаалиин үзэгдэлнүүдые шэнжэлхэ кружогойхид тусгаар түхеэрэгдэһэн гэр соо ороохо таряа ургуулжа, нарай хурьгадта тон шухала ногоон тэжээл бэлэдхэнэ. Хүүгэд энэ һайн заншалаа урзанданһаа хойшо үүсхээ юм. Түрүүшын жэлдэ нэгэ тонно, нёондо тонно хахад ороохо ургуулһан байгаа һаа, мүнөө жэл—10 тонно болгохобди гэжэ һурагшад уялга абаа. Мүнөө үень 70 хэһэг модон хобоон соо элдэб болзорнуудта үрэһэн таригдажа, сэл ногоохон таряанай эшые эдир натуралистнар үдэр бүри шахуу хониной отарануудта эльгээжэ байна. Энэ хүдэлмэридэ 8 классай һурагша Юлия Бессонова, 7 классай шабинар Галина Бадмаева, Нина Янькова, Вениамин Агафонов, Цыпил Будаева болон бусад илангаяа эдэбхитэйгээр хабаадана.

А. Банзараксаев.

Редакт...
Ц. Ц...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лен...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ред... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизн... —24-74, сельского хозяйства, советского строител... ры—47-59, промышленности, транспорта, инфо... литературы и искусства—34-05, писем и рабсел... отдел переводов и корректорская—35-95, бухга... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерс... Бурятской АССР.

Н00345. За...